וועטער:
קלאָר און קיל

זון אויפגאנג — 7.05
זון אונטערגאנג — 6.15

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאָס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST.

THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 20, No. 46. Winnipeg, Wed. March 5, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאג מיטוואך ה' אדר, תר"צ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
10 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

פעדעראלע רעגירונג באשליסט איבערצוגעבן אימיגראַציע פראַגע אין די הענט פון די פראָווינצן

אגב - אורחא

פון מארק

די אויפלייזונג פון דער יעווסעקציע

ווען די דאָזיקע צייטונג האָט אנומלט באמערקט וועגן דער אויפלייזונג פון דער יעווסעקציע, אז קיינער וועט ניט פארלירן קיין טרער אויף איר אונטערגאנג, האָב איך זיך געטראכט: איז דאָס ניט אביסל גוזמא'דיק? און וואָס וועגן די אידישע קאמוניסטן אליין? זיי וועלן דאָך מסתמא זיכער רייסן קריעה אויף זייער אייגענעם אונטערגאנג!

ווייזט זיך ארויס, אז איך האָב זיך אומזיסט געשראָקן. די יעווסעקן זיינען צו אלע זייערע מעלות נאָך גרויסע "ספאָרטס" אויך. זיי פאלן ביי זיך ניט אראָפּ אונטער קיין שום אומשטענדן. זיי זיינען, זאָלט איר מיר אנטשולדיקן פאר'ן קאָנטר-רע-וואָלוציאָנערן העברייאיזם אויסדרוק, וועלכן איך "פארגעמס" ספּעציעל פאר דעם פאל, "גאם-זו-לטוויוניקעס".

אויפגעלייזט די יעווסעקציע? נו, איז דאָך טאקע גוט. אזוי האָט מען באדארפט, זאָגט דער "אָקטיאבר", דער אָפיציעלער ארגאן פון דער געוועזענער ווייס-רוסישער יעווסעקציע. מאכנדיק חוזק פון די געציילטע אידישע קאָמוניסטן, וואָס זשא-לעווען נאָך צו געזעגענען זיך מיט דער ראָל וואָס זיי האָבן געשפּילט אינ'ם אידישן לעבן.

יע, ס'איז גוט אזוי, זאָגט דער "אָקטיאבר", — ניט נאָר פאר די קאָמוניסטן, נאָר טאקע אויך פאַר די אידן בכלל — פאר'ן כלל ישראל, הייסט עס, ווי מיר, "קאָנטער-רעוואָלוציאָנערן" וואָלטן געזאָגט.

און דאָס מאָל שטימען מיר איין מיט'ן "אָקטיאבר".

* * *

אמת, מיר קוקן נאָך אלץ אויף דעם ענין ניט מיט דעם "אָקטיאבערס" אויגן.

דער "אָקטיאבר" זאָגט אן ערך אזוי: מיר, אידישע קאָמוניסטן, האָבן ביז איצט געדארפט טראָגן די גאנצע לאסט פון דער אידישער היליף ארבעט אויף אונזערע שוואכע פּלייצעס. איצט, ווען ס'איז מער ניטאָ קיין באזונדער יעווסעקציע, וועט די אלגעמיינע קאָמוניסטישע פּארטיי טראָגן די לאסט אויף אירע שטארקערע פּלייצעס. — וועט ער זיין א טובה פאר אידן.

אונזער נוסח איז אביסל אנדערש:

ביז איצט איז די הויפּט ארבעט פון די אידישע קאָמוניסטן אויף דער אידישער גאס געווען א נעגאטיווע, — אויסוואָרצלען, באקעמפן, פארניכטן. די בויענדיקע כחות וואָס זי האָט פארמאָגט זיינען צע-ריבן געוואָרן אונטער'ן דראנג פון די שטערנדיקע. די סאָוועט רעגירונג האָט געמוזט ארייננעמישן זיך פון-צייט צו-צייט צוריקצוהאלטן זייער צעשטערנדיקן פליים, — ווי ס'איז געווען דער פאל מיט די דעקאסירטע אָט ערשט און אין צענדלי-קער אנדערע פאלן.

איצט וועט די יעווסעקציע פארלירן איר צעשטערנדיקע קראפט. אויב די אידן וועלן ליידן, וועלן זיי אמווייניקסטנס ליידן ניט מער ווי די אנדערע נאציאנא-

יעדע פּראָווינץ וועט דארפן באשליסן פאר זיך וויפל און וועלכע אימיגראנטן זי וויל

דעפּיוטי אימיגראציע מיניסטער, מר. עגאן, פארט איצט ארום איבער די פּראָווינצן צו פארהאנדלען די פראגע מיט די פּראָווינציעלע רעגירונגען. — פעדעראלע רעגירונג וועט לויט'ן פּלאן, ברייננגען פאר יעדער פּראָווינץ בלויז די אימי-גראנטן, וואָס זי וועט פאַרלאנגען

אטאווא, מארטש 5. — ווי עס ווערט דאָ באקאנט, האָט די רעגירונג אנגענומען זיי-ער א ווייטיקן באשלוס בנוגע דער ווייטערער אימיגראציע פּאָליטיק פון לאנד. זי האָט נעמלאך באשלאָסן איבערגעבן די פראגע אינגאנצן אין די הענט פון די פּראָווינציעלע רעגירונגען, און דער פע-דעראלער אימיגראציע דעפּארטמענט וועט ניט אריינלאָזן קיין איינציקן אימיגראנט אין לאנד, סיי א פארמער און סיי א שטאָטיקן, סיידן א פּראָווינץ וועט פאר-לאנגען דעם אדער דעם צווייטן סאָרט אי-מיגראנט.

וו. דזש. עגאן, דעפּיוטי מיניסטער פון אימיגראציע, פארט איצט אין דער וועסט צו בעראטן זיך מיט די פּראָווינציעלע רע-גירונגען און צוגרייטן זיי צו די דאָזיקע ענדערונגען. היינט (מיטוואך) דארף ער אנקומען קיין ווינניפּעג, וואו ער וועט האָבן א שמועס וועגן דעם ענין מיט דעם מאני-טאָבער אגריקולטור מיניסטער, מר. פרעד-פאנטען.

דער שטעל-פארטרעטער פון אימיגרא-ציע מיניסטער, מר. טשארלס סטיוארט, וועט איינגיכן פארלייגן דעם נייעם פּלאן פאר'ן פּארלאמענט. ביז דאַן וועט קיין אָפיציעלער אנאָנס וועגן דעם ענין ניט געמאכט ווערן.

נאָך מיט אכט יאָר צוריק האָט די פע-דעראלע רעגירונג געוואָלט איבערגעבן די אימיגראציע פראגע צו די פּראָווינצן, אבער דאַן האָבן די לעצטע געבעטן די רעגירונג ניט צו באלעסטיקן זיי דערמיט און אליין ענגעוויין מיט דער רעגר-לירונג פון דער אימיגראציע. איצט אבער, ווען די מערב פּראָווינצן האָבן געקראָגן אדער האָלבן ביי קריגן צוריק זייערע נא-טירלאכע רייכטימער, וויל די פעדעראלע רעגירונג מער ניט טראָגן אויף זיך די פאַרפּליכטונג, און זי וועט איבערלאָזן יע-דע פּראָווינץ באזונדער צו פאָרמולירן איר אייגענע אימיגראציע פּאָליטיק. ווען נאָר א פּראָווינץ וועט אויסדריקן א פארלאנג צו קריגן א באשטימטן טיפּ אימיגראנטן, וועט די פעדעראלע רעגירונג זעען צו קריגן זיי פאר איר.

די אפּמאכן וואָס די רעגירונג האָט גע-שלאָסן ביז איצט וועגן פארשיידענע קאָ-לאָניזאציע סכעמען איינשליסנדיק דעם אייזנבאן אָפּמאך, וועלן פארבלייבן אין קראַפט ביז זייערע טערמינען וועלן זיך ענדיקן. די רעגירונג וועט זיי אבער מער ניט באנייען, איבערלאָזנדיק צו די פּראָ-ווינצן צו שליסן אָפּמאכן וועלכע זיי וועלן נאָר פאַרלאנגען.

די פעדעראלע רעגירונג וועט זיך אויך פארפּליכטן צו באצאָלן די אויסגאבן אין די פאלן, ווען אן אימיגראנט וועט דארפן דעפּאָרטירט ווערן.

די נייע פּאָליטיק איז א רעזולטאט פון דער אומצופרידנהייט אויסגעדריקט אין פּראָווינצן מיט דער אימיגראציע פּאָליטיק פון דער רעגירונג, וועלכע מען האָט באַ-שולדיקט אין דער איצטיקער ארבעטסלאָ-זיקייט.

דער גרינדער פון דער נייער פּאָליטישער פּארטיי

דאָס איז לאָרד ביווערברוק, באוואוס-טער קאנאדער לאָרד, וואָס איז א צייטונגס מאגנאט און א פּאָליטישער פי-רער אין ענגלאנד, און א געפערלאכער מענש פאר דער קאנסערוואטיווער פּאר-טיי.

דאָס האָט לאָרד ביווערברוק אנגעפאנ-גען דעם "אימפּעריאלן קרייצצוג" און געגרינדעט די נייע פּאָליטישע פּארטיי "די פאראייניקטע אימפּעריע", וועלכע קעמפּט פאר אן איינגען האנדלס בונד אין די גרעניצן פון דער אימפּעריע, — און וועלכע דראָעט אפּצורייסן שטיקער פלייש פון דער קאנסערוואטיווער פּאר-טיי, סיידן זי זאָל אננעמען זיין פּראָ-גראַם.

———):-:(———

סענפאָרד עוואנס פאר-לאָזט קאָנסערוואטיווע גרופּע

סענפאָרד עוואנס, פּראָמינענטער קאָנ-סערוואטיווער פירער אין דער מאניטאָבער לעגיסלאטור, האָט נעכטן פארלאָזן די ריי-ען פון זיין פּארטיי און האָט זיך דער-קלערט פאר אן אומאָפּהענגיקן קאָנסער-וואטיוו.

די רעזיגנאציע איז געווען א רעזולטאט פון דער שטעלונג פון דער קאָנסערוואטי-ווער גרופּע, וועלכע האָט געשטיצט די רעגירונג אין איר ביל צו גאראנטירן די אוואנסן געמאכט צום ווייט-פּול. מר. עוואנס איז געווען קעגן דעם ביל.

דער ביל איז נעכטן דורכגעגאנגען אין דער דריטער פארלעזונג.

———):-:(———

אימיגראנטן וועלן אָנקומען מאָרגן

די אימיגראנטן פון דער שיף "ליטוו-איניא" וועלכע האָבן געזאָלט אנקומען קיין וויניפּעג היינט אוונט, האָב פאר-שפּעטיקט, און זיי וועלן אנקומען מאָרגן, דאָנערשטאג, 8.45 אינדערפרי, מיט דער סי. פּי. אר.

באריכט פון א"י אויספאָרשונג קאָמיסיע וועט אפשר אונטער-געשריבן ווערן מאָרגן

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאָנדאָן, מארטש 5 (איטא). — היינט (מיטוואָך) און מאָרגן וועט די ארץ-ישראל אויספאָרשונג קאָמיסיע אָפּהאלטן זי-צונגען, און עס איז מעגלאך, אז דער באַ-ריכט אָדער די באריכטן זאָלן אונטערגע-שריבן ווערן דאָנערשטאג.

עס ווערט פארשטאנען, אז איין מיט-גליד פון דער קאָמיסיע שטימט ניט איין אין געוויסע פּונקטן מיט די איבעריקע מיטגלידער, — ווי די "יאָרקשייר פּאָסט" מעלדעט.

ארבעטער צענזוס אין א"י

ירושלים, מארטש 5 (איטא). — ...

4,500 אידישע ארבעטער אָן פאכן פאר-רעגיסטרירט געוואָרן.

———):-:(———

פאָדערט באזייטיקונג פון דר. מאגנעס

ירושלים, מארטש 5 (איטא). — דר. שמעון ראָזנבוים, געוועזענער אידישער מיניסטער אין ליטע, האָט אין א בריוו צום פּרעזידענט פון דעם אקציאָנס קאָ-מיטעט פארלאנגט, אז דר. מאגנעס זאָל גלייך באזייטיקט ווערן פון זיין אמט אין העברייאישן אוניווערסיטעט, דערפאר וואָס ער האָט צעשיקט קאָפּיעס פון זיין בראָשורע וועגן אראביש-אידישע באַצי-אונגען צו די מיטגלידער פון בריטישן פּארלאמענט.

אפּעלירט נאָך הילף פאר רוסישע רבנים

רבי הורוויץ בעט אונז צו מעלדן, אז ער האָט באקומען א "קול-קורא" פון דעם רבנים פארבאנד פון די שטאטן און קאנאדע, וואו עס ווערט געשילדערט די זייער שווערע עקאָנאָמישע לאגע פון די רוסישע רבנים און אן אפּיל ווערט גע-מאכט צו העלפן זיי מיט געלט, באזונ-דערס איצט, ווען עס קומט צו פּסח.

רבי הורוויץ האָט שוין געמאכט אן אפּיל און געזאמלט 15$ פאר דעם צוועק אין אהל - יעקב שול, און וועט מאכן אן אפּיל פּוּרים אין כנסת - ישראל שול. ער בעט די גבאים פון אנדערע שולן דורכ-צופירן, מיט דער הילף פון די רבנים, ענ-לאכע זאמלונגען. אויך די אידן פון "קאנטרי" ווערן געבעטן צוצושיקן זיי-ערע בייזשטייערונגען פאר דעם פאָנד אזוי שנעל ווי מעגלאך.

———):-:(———

לופט-פּאָסט האָט גע-מאכט גוטע געשעפטן דעם ערשטן טאָג

די מערב קאנאדער לופט-פּאָסט, וואָס איז דאָ פייערלאך דערעפנט געוואָרן מאָנטאג, האָט געמאכט אויסגעצייכנטע געשעפטן דעם ערשטן טאָג פון איר עקזיסטענץ. די פינף עראָפּלאנען פון דער לופט פּאָסט באדינונג האָבן פאר דעם טאָג אריבערגעפירט איבער 150 טויזנט בריוו, — וואָס האָט אריינגעבראכט דער רעגירונג א הכנסה פון איבער 7,500$.

ווען עס זאָל גיין אזוי יעדן טאָג, וועט וועט די לופט-מאכן "א שיין לעבן" און וועט נאָך קאָנען אפּשפּאָרן א פּאָר סענט אויף א שלעכטן טאָג.

דער ערשטער טאָג אין דער לופט-פּאָסט איז דורכגעגאנגען גלאט, אָן וועל-כע ס'איז אינצידענטן און אָן פארשפּע-טיקונגען.

———):-:(———

יונג אינגל ווייזט ארויס העל-דישקייט אין פארזוך צו רעטן משפּחה פון שריפה

לעטשער, ס. ד. מארטש 5. — בילי בעקהארד, א 14 יאָריקער אינגל האָט נעכטן ארויסגעוויזן א העלדישקייט אין א פארזוך צו רעטן זיין פאָטער און זיין מוטער און זיינע צוויי אינגערע שוועס-טער פון א שריפה.

ווען דער יונגער בעקהארד האָט דער-זעען אז זייער הויז האָט זיך אנגעצונדן און קיין הילף איז ניט געווען פון וועמען צו דערוואַרטן, איז ער אוועקגעלאָפן אין טיפן שניי צו א שכן עטלאכע מייל ווייט צו א דערבייאיקן פארם און ער האָט זיי אנגעזאָגט וועגן דעם אומגליק.

ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט מיט עטלאכע מענשן האָט ער געטראָפן זיינע עלטערן פארברענטע, אבער זיינע צוויי שוועסטער זיינען געראטעוועט געוואָרן אין צייט, כאָטש זיי זיינען אויך צעברענט געוואָרן.

———(:-:)———

צאַרס שוועסטערקינד וועט דאָ האלטן א לעקציע

דער גרויספירשט אלעקסאנדער, א קאזין פון דעם געוועזענעם צאר ניקאָ-ליי דעם צווייטן, וועט קומענדיקן מאָנ-טאג, דעם 10טן מארט, 8.30 אָוונט האל-טען א פאָרטראָג אין סענטראל טשורטש אויף דער טעמע: "פון מיין לעבן".

די לעקציע איז אונטער אויפזיכט פון דעם פּרויען קאנאדער קלוב.

איז "לחיים" טאקע לחיים, אָדער "למות"?

ניו-יאָרק. — ווער לעבט לייגנער, א מענש וואָס טרינקט, אדער וואָס פאר-זוכט ניט דעם ביטערן טראָפּן?

די "טרוקענע" ווילן, נאטירלאך, דערוויזן די אמעריקאנער בוטלעג טרינקער, אז ס'איז בעסער פאר אריכת ימים מען זאָל דעם ביטערן טראָפּן אין מויל ניט נעמען. ווילן זיי דערפאר אראָפּברייננגען קיין אמעריקע אויף אן אויסשטעלונג אן אלטן טערק, מיט'ן נאָמען צארא אכא.

צארא איז געווען שוין א דערוואק-סענער יונגערמאן פון מיליטערישן על-טער, ווען נאפּאָלעאָן האָט אנגעפירט זיינע מלחמות. איצט איז ער הונדערט מיט זעקס און פופציק יאָר אלט. ער האָט אין זיין לעבן קיין טראָפּן משקה ניט פארזוכט.

די "נאסע" פאלן אבער אויך ניט אראָפּ ביי זיך. וועלן די "טרוקענע" ברייננגען דעם 156-יאָריקן טערק, וועלן זיי דאַן אראָפּברייננגען זייגעם "אן על-טערן ברודער", א כינעזער, וואָס איז הונדערט מיט דריי און זעכציק יאָר אלט. דער כינעזער האָט דוקא ליב די כוס'ע און מאכט אָפּט א-"לחיים", און לאכט זיך דאָך אויס פונ'ם מלאך-המות.

נייע אימיגראציע הנחות פאָרגעשלאָגן

וואשינגטאָן, ד. ק. מארט 5 (איטא). — קאנגרעסמאן גיבסאָן פון ווערמאנט, האָט פאָרגעשלאָגן א ביל וואָס זאָל אויסשליסן פון דער קוואָטא אלמנות, מוטערס און מיגער פון אמעריקאנער בירגער וועלכע האָבן חתונה געהאט פאר דעם ערשטן יו-ני, 1928.

מינסקער רבנים וועלן ניט גע'משפּט ווערן

מאָסקווע, מארט 5 (איטא). — די אי-דישע טעלעגראפן אגענטור איז היינט אָפיציעל אינפאָרמירט געוואָרן אויף אי-רער אן אנפראגע צו דעם סאָוועטישן אויסלענדישן קאָמיסאַריאט, אז קיין פּראָ-צעס וועט ניט דורכגעפירט ווערן קעגן די מינסקער רבנים.

דאָס לייקנט אָפּ די באריכטן אין אויס-לאנד אז דער פּראָצעס פון די רבנים וועט זיך אָנפאנגען היינט.

ווייטערדיקע אויספאָרשונגען וועגן דעם אז די יעווסעקציע האָט פארברענט 70 ספר תורות אין באָכמוט, האָבן ניט געבראכט קיין רעזולטאטן.

די אידישע טעלעגראפן אגענטור איז אינפאָרמירט אז די אטעאיסטן האָבן אין ערגעץ קיינמאָל ניט פארברענט קיין ספר תורות אין סאָוועט רוסלאנד, ווייל זיי ווערן עקספּאָרטירט קיין אויסלאנד צו-זאמען מיט אנדערע רבנישע ליטעראטור.

קיין אידן צווישן פּויערים

ווארשע, מארט 5 (איטא). — אין פאר-בינדונג מיט דער ידיעה וועגן מאסן סאָ-וועטישע פּויערים וואָס לויפן קיין פּוילן פון רוסלאנד דורך דער ווייס-רוסישער גרעניץ, איז עס ניט ווארשיינלאך, אז צווישן זיי זאָלן זיין אידישע פּויערים. די מייסטע פּויערים פליכטלינגען קומען פון די גרעניץ דערפער, וואו עס זיינען ניטאָ

באָלדווין זוכט צו פארהיטן קאָנסער-וואטיווע פּארטיי פון שפּאלטונג דורך דער נייער פּארטיי

לאָנדאָן, מארט 4. — עקס-פּרעמיער סטענלי באָלדווין, פירער פון דער קאָנ-סערוואטיווער פּארטיי, האָט היינט אויס-געשטרעקט א האנט צו דער נייער בי-ווערברוק-ראטערמיר פּארטיי, וועלכע דראָעט דער קאָנסערוואטיווער פּארטיי מיט א שפּאלטונג. ער האָט צוגעזאָגט, אז אויב ער זאָל געווינען די קומענדיקע וואלן, וועט ער פאררופן אן אימפּעריאלע עקאָ-נאָמישע קאָנפערענץ צו פארהאנדלען די פראגע פון אימפּעריאלן האנדל, פאר-שלאָגנדיק אויך די פראגע וועגן שטייערן אויף אויסלענדישע שפּייז-פּראָדוקטן וואָס ווערן אימפּאָרטירט קיין ענגלאנד.

ריידנדיק פאר א פארזאמלונג פון קאָנ-סערוואטיוון און יוניאָניסטן, האָט מר. באָלדווין צווישן אנדערש געזאָגט: "מיר מוזן קעמפן צוזאמען, האנט אין האנט". לאָרד ביווערברוק האָט זייער גוט אויפ-גענומען די באָלדווינס רעדע, און ער האָט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אז מר. באָלדווין האָט פּראקטיש אנגענומען דעם הויפּט פּונקט פונ'ם פּראָגראם פון דער "יונייטעד עמפּייר" פּארטיי.

———):-:(———

מזל - טוב

א זון געבאָרן צו מר. און מרס. ה. אמאן, 25 באראָוס קאָורט. מוטער און קינד אין בעסטן צושטאנד אין מיסרע-קאָרדיא האָספּיטאל.

קאלינין זאָגט, אז סאָוועט רעגירונג וויל שאפן א נייעם סאָרט מענשן

מאָסקווע, מארט 4. — מיכאיל אי-וואנאָוויטש קאלינין, פּרעזידענט פון דעם צענטראלן קאָמיטעט פון סאָוועט רוס-לאנד, האָט די טעג געהאט א שמועס מיט א דעלעגאציע פון, וואראָנעזשער פּוי-ערים וואָס האָט אים באזוכט, וועגן דער פּויערים' קאָלעקטיוויזאציע.

קאלינין האָט דערקלערט, אז די סאָ-וועט רעגירונג האָט מער ניט געקאנט דערלאָזן די פּויערים צו ארבעטן אומ-פּראָדוקטיוו אויף זייער לאנד, אדער צו פארשווענדן זייער צייט אויף אומנוצלאָ-כע באשעפטיקונגען. די קאָלעקטיוויזא-ציע וועט פארלייכטערן די ארבעט פונ'ם פּויער און וועט זי מאכן א סך פּראָדוק-טיווער, האָט ער געזאָגט, און אלע פּוי-ערים וועלן דארפן גלייך ארבעטן און גלייך טיילן זיך מיט די פּראָדוקטן פון זייער ארבעט.

"מיר זוכן צו שאפן א נייעם סאָרט מענשן", האָט ער געזאָגט, "און אויב אונז וועט דער פּלאן פון קאָלעקטיוויזאציע געלינגען", דאַן וועט קיין קראַפט אויף דער ערד ניט זיין בכוח אונז צו פארו-ניכטן".

באר-טוביה וועט באזעצט ווערן פון פופציק נייע משפּחות

ירושלים, מארט 5 (איטא). — עס ווערט באקאנט, אז די "עמערדזשענסי קאָמיטע" האָט באשלאָסן ווידער צו באזעצן די קאָ-לאָניע באר-טוביה, וועלכע איז חרוב גע-וואָרן אין די לעצטע ראיאטן, מיט פופ-ציק משפּחות, אממייסטן געוועזענע לע-גיאָנערן. די עקס-לעגיאָנערן וועלן אויס-קויפן דעם באָדן פון די געוועזענע קאָלאָ-ניסטן, וואָס ווילן ניט צוריקקערן זיך.

די גאנצע צאָל פון די קאָלאָניסטן אין באר טוביה וועט אין א גרויסער מאָס אָפּ-הייניקן אָן דעם, אויב מען וועט קאָנען קריגן פאר זיי גענוג וואסער. אבער צוואנ-ציק עקס-סאָלדאטן פאנגען שוין אָן די ארבעט אין משך פון א פּאָר וואָכן צייט.

פון די הונדערט טויזנט פונט סטערלינג וואָס די רעגירונג האָט אסיגנירט פאר באלוינונגען צו די געליטענע, וועלן אידן קריגן 80 פּראָצענט, און די אראבער — 20 פּראָצענט.

דער פּאלעסטינער "עמערדזשענסי פאָנד" האָט אסיגנירט א גענוגנדיקע סו-מע פאר דעם אויפבוי פון א נייעם קאָ-מערציעלן אידישן צענטער אין צפת, וואָס וועט אנהאלטן פערציק קראָמען.

ירושלים, מארט 5 (איטא). — 450 אידן פון פּוילן האָבן איינגעוואנדערט קיין ארץ-ישראל אין משך פון דעם חודש פעב-רואר. פאר דעם זעלבן חודש לעצטן יאָר האָבן בלויז 79 פּוילישע אידן איינגעוואנ-דערט.

———(:-:)———

פרוי שטארבט נאָכדעם ווי זי איז אומגעוואָרפן געוואָרן פון טראָק

מאדאם העלען מאורי, 35 יאָר אלט, פון 607 בראָוועי, א פראנצויזישע לע-רערן אין סט. דזשאנס קאלעדזש, איז אָפּ-געפירט געוואָרן אין שפּיטאל אין א קרי-טישן צושטאנד פון וואונדן וואָס זי האָט געקראָגן ווען א טראָק האָט זי אומגע-וואָרפן נעכטן אינדערפרי אויף מיין סט. און טשוירטש עוועניו אויף איר וועג צום קאלעדזש, און היינט פרי איז זי גע-שטאָרבן פון די וואונדן.

דער טראָק באלאנגט צו בארנס ...

לאזע ביסקין היינט ביי פּוע"צ פרויען קלוב

ארבעט פאר קאנאדער יוגנט וואלד אין ארץ-ישראל דערפאָלגרייך

מאָנטרעאל (פון נ. פּ. אפּים). — דער גערדאנק צו פלאנצן א וואלד פון דער קאָ-נאדער אידישער יוגנט אין ארץ-ישראל האָט ארויסגערופן גרויס אינטערעס אין גאנצן לאנד. פון אלע זייטן קומען ידיעות אז ווי די שול יוגנט, אזוי אויך די יוגנט פון פארשיידענע ארגאניזאצי-עס, האָבן אנגעהויבן די ארבעט כדי דער פּלאן זאָל אויסגעפירט ווערן. די ערשטע סכומים פאר דער פלאנצונג זיינען שוין אנגעקומען אין דעם קאנאדער אפּים פון דעם אידישן נאציאנאל פאָנד.

די פּרינציפּאלס און לערער פון די אי-דישע שולן אין גאנצן לאנד ווערן זייער דרינגענד געבעטן צו קומען אין פארבינ-

באיקאָטירער רייסן אראָפּ אנ-צוג פון אראבער וואָס האָט אים געקויפט ביי א אידן

ירושלים, מארט 5 (איטא). — די באָי-קאָט העצער האָבן געכאפּט אן אראבער וואָס האָט געקויפט אן אנצוג אין א אי-דישער קראָם, האָבן אראָפּגעריסן פון אים דעם אנצוג אינמיטן גאס. זיי האָבן אים דערנאָך געלאָזט גיין, אנזאָגנדיק אים צו מעלדן זיך אין דער באָיקאָטירערס ביו-ראָ, ברייננגענדיק מיט זיך אכט שילינג אויסצוקויפן זיין אייגענעם אנצוג.

אמעריקאנער רעגירונג הויבט זיך אָן זאָרגן וועגן ארבעטסלאָזיקייט

וואשינגטאָן, ד. ק. ...

THE ISRAELITE PRESS of Western Canada. The only Jewish Newspaper
אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones 55 409—52 213
Winnipeg Manitoba

די קאטאסטראפאלע לאגע פון די פוילישע אידן

צום שלים־מזל דארף מען אויך האבן מזל. די דריי מיליאן סאוועטישע אידן, אין זייער טראגישער לאגע, זיינען פארט מזל'דיקער, ווי די דריי מיליאן פוילישע אידן, אין זייער קאטאסטראפאלער לאגע.

דאס איז ניט בלויז דערפאר, וואס אין סאוועט רוסלאנד זיינען דא באמש אויסזיכטן, — ווי ווייט די דאזיקע אויסזיכטן זאלן ניט זיין פאר א גרויסן טייל פונ'ם סאוועטישן אידנטום, — אויף א פארבעסערונג פונ'ם עקאנאמישן מצב, ווען די עקאנאמישע לאגע אין לאנד בכלל וועט זיך אויסבעסערן. דאס איז ניט בלויז דערפאר, וואס די רעגירונגס פאליטיק פון דער סאוועטן מאכט איז אמווייניקסטנס אויף וויפל ס'איז שייך דעם עקאנאמישן מצב פון די אידישע מאסן, פאראינטערעסירט אין אויסבעסערן אים.

ס'איז נאך דאס מזל פונם' סאוועטישן אידנטום וואס די וועלט הערט פון זיינע צרות, און אינטערעסירט זיך מיט אים און פילט מיט אים מיט. די צרות זיינען, אזוי צו זאגן, פון א שרייענדיקן כאראקטער: אפענע רדיפות אויף געוויסע קאטעגאריעס דעקלאסירטע, פארפאלגונגען קעגן רעליגיעזע פירער, קאנפיסקאציעס און א. וו., — פארשיידענע אויסדרוקן פון דער סאוועטישער פאליטיק און אירע סאציאלע עקספערימענטן, וואס רופן ארויס גרוים אינטערעס אין דער גאנצער וועלט, סיי צווישן פריינט, און סיי צווישן שונאים.

אפילו די רומענישע אידן, אין זייערע צרות, זיינען אויך, אזוי צו זאגן, "מזל'דיקער". . . דארטן ווארפט מען אידן פון די באנען, מען ממית'ט אידן אין די גאסן, מען ברעכט אידישע פענסטער און מען פלינדערט אידיש האב און גוטס, — און די געריכטן באפרייען די כוליגאנעס. דאס זיינען שרייענדיקע צרות, וואס ציען צו זיך צו די אויפמערקזאמקייט פון דער וועלט און אלגעמיינע סימפאטיע צו די ליידנדיקע.

און די פוילישע אידן? זיי קאנען אפילו ניט האבן די דאזיקע צווייפל־האפטע טרייסט פון אלגעמיינער סימפאטיע. זייערע ליידן, זייער טאג־טעג־לאכע דערנעענטערונג צום אונטערגאנג, האט אין זיך ניט דעם עלעמענט פון סענסאציע, און מען קוקט זיך אויף דעם כמעט ניט אום . . .

א מיליאן פון די דריי מיליאן אידן אין פוילן גייען בוכשטעבלאך אוים פון הונגער. נאך א מיליאן מוטשעט זיך צווישן לעבן און טויט. אזוי האט באריכטעט דר. יוסף טענענבוים ביי דער פאראייניקטער זיצונג פונ'ם פויליש־אידישן פארבאנד און דעם אמעריקאנער אידישן קאנגרעס, אפגעהאלטן לעצטן זונטאג אין ניויארק. און אט דער באריכט ווערט באשטעטיקט פון די אידישע פירער פון פוילן גופא און פון די באריכטן וואס דערשיינען פון־צייט צו־צייט אין דער אידישער פרעסע, צו וועלכע דער אידישער לעזער, וועמעס נערוון זיינען פארהארטעוועט געווארן, שיינקט שוין מער ניט קיין באזונדער אויפמערקזאמקייט.

די גאנצע עקאנאמישע פאליטיק פון דער פוילישער רעגירונג איז דורכאוים געצילט צו דער אויסראטונג פון דער אידישער באפעלקערונג. די פארארימטע און פארהונגערטע באפעלקערונג צאלט זעכציק פראצענט פון אלע מלוכה שטייערן. דערפאר האבן ניט די אידן קיין שום צוטריט צו מלוכ'ישע אדער געזעלשאפטלאכע שטעלעס. פאבריקן ווערן מאנאפאליזירט פון דער רעגירונג כלומר'שט ווי א טייל פון א פראגרעסיוון מלוכה פאלן, — אבער די ערשטע זאך וואס ווערט אין זיי געטאן איז — איז די אידישע ארבעטער ווערן אויסגעשלאסן. אידן ווערן אויף פארשיידענע אופנים בארויבט פון זייערע פרנסות, בעת אלע קוואלן פון אנדערע פרנסות ווערן פארזיגלט פאר זיי.

און אזוי גייט עס אן טאג־איין, טאג־אוים. דער עקאנאמישער באדן גלימשט זיך ארוים פון אונטער די פיס, און דאס גאנצע פוילישע אידנטום שטייט ביים אפגרונט, — און די וועלט פארבלייבט כמעט אינגאנצן גלייכגילטיק צו דעם . . .

פארוואס פארבלייבן אבער די פוילישע אידן אין אמעריקע אזוי גלייכגילטיק צו דער גוואלדיקער קאטאסטראפע אינ'ם לעבן פונ'ם פוילישן אידנטום? דאס איז טאקע אן אלגעמיין אידישער ענין. — די דעגענעראציע פונ'ם גרויסן פוילישן אידנטום וועט מוזן אפרופן זיך קאטאסטראפאל אויפ'ן לעבן פונ'ם גאנצן אידנטום, — אבער זיי, די פוילישע אידן אין אמעריקע, זיינען דאך "די נאענטסטע מחותנים אויף דער חתונה", און זיי פארמאגן דאך פארט אי געלט, אי פאליטישן איינפלוס, וואס איז נאך וויכטיקער ווי געלט?

דער אויפטריט פונ'ם אמעריקאנער פויליש־אידישן פארבאנד, אין פארבינדונג מיט'ן אידישן קאנגרעס, דארף זיין דער רוף צו אלע פוילישע אידן אין אמעריקע און צום אמעריקאנער אידנטום בכלל צו פאראינטערעסירן זיך מער מיט דעם גורל פונ'ם פוילישן אידנטום. לאמיר כאטש אנהויבן מער פארשטיין און מיטפילן מיט זיי אין זייער קאטאסטראפאלער לאגע, און דאס וועט אונז שוין אפשר טרייבן צו האנדלונגען.

די פלאטן קאנפערענץ אויף משקולת

די פלאטן קאנפערענץ, איבערגעריסן מיט צוויי וואכן צוריק צוליב דעם רעגירונגס קריזיס אין פראנקרייך, וועט זיכער ניט דערגרייכן דאס, וואס מאקדאנאלד האט פון איר דערוואַרט. דאס בעסטע וואס מען קאן פון איר האפן איז, אז זי זאל כאטש אויף וויפל עס איז אפשטעלן דעם פלאטן בוי געיעג, ניט באשריינקענדיק כמעט די פלאטן באוואפענונג.

אבער אפילו דאס ביסל קאן מען אויך ניט דערווארטן פון איר מיט א געוויסער מאס פון זיכערקייט, ווייל די גאנצע קאנפערענץ הייננט אויף משקולת, און קאן צו יעדער צייט אויפגעלייזט ווערן, איבערלאזנדיק נאך זיך בלויז אן אומאנגענעמען נאך־טעם.

די נייע פראנצויזישע רעגירונג פון דעם אלטן פרעמיער טארדיא איז נאך ווייט פון צו זיין פעסט אין זאטל, און איז ווייט ניט זיכער, אז זי וועט קאנען דורכציען דורך דער קאנפערענץ. דערצו איז די פאזיציע פון מאקדאנאלדס רעגירונג אויך זייער א וואקלדיקע, און זי קאן פאלן צו יעדן מאמענט, וואס וועט מיינען דער סוף פון דער קאנפערענץ.

אבער, ווען אפילו די רעגירונגען זאלן אויסהאלטן איבער דער קאנפערענץ, איז עס אבער זיכער, אז זי וועט נאך האבן פאר זיך א שווער שטיקל ארבעט. דער נייער פראנצויזישער פלאטן מיניסטער איז פאר א גרויסן פלאט, און די פראנצויזישע דעלעגאציע וועט איצט ווארשיינלאך זיין נאך עקשנות'דיקער אין אירע פאדערונגען, ווי פריער.

פרעמיער מאקדאנאלדס פלאן צו באשריינקען די פלאטן דורך אן אפמאך פון די פינף פלאטן־מאכטן וועט אזוי, אין בעסטן פאל, ברענגען א סך קלענערע רעזולטאטן, ווי ער האט דערווארטעט. דאס וועט זיין דער ערשטער דורכפאל פון זיין רעגירונג אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק. — און עס קאן זייער זיין, אז זיין רעגירונג וואלט זיך בעסער געלוינט דורכפאלן איצט אין פארלאמענט, איידער די פלאטן קאנפערענץ וועט קאנען באשטימט אוועקגעשטעלט ווערן אויף דער דעביט זייט פון איר חשבון . . .

וואס בעסעדאווסקי זאגט וועגן דער סאוועט רעגירונג

(א שמועס מיט דעם געוועזענעם סאוועטישן דיפלאמאט)

די סטאטיסטיק אליין פון דער אנטי־רעליגיעזער קאמפאניע אין פאריקן יאר. אבער די, וואס ווילן העצן, געפינען שוין אויס ווי אזוי צו פארשטעלן די לאגע אנדערש ווי זי איז צו דער רעה פון די אידן, און זייער העצע געפינט אן אפקלאנג צווישן דעם המון. נאך פיל אנדערע אקציעס ווערן אויסגענוצט פון די סאוועטישע שונאים, כדי צו צעפלאקערן דעם אנטיסעמיטיזם קעגן די אידן. ניטא עפעס לייכטערעס, ווי צו דערוועקן צווישן דער פויערים באפעלקערונג אויף די געביטן, וואוהין אידן ווערן געשיקט פון דער רעגירונג צו באזעצן זיך, — א שטארקער האס קעגן די אידן און א ווילן זיך אן זיי נוקם צו זיין ביי דער ערשטער געלעגנהייט. — דאס באזיצט יעדער פויער איצט . . .

און אידן האבן מורא פאר פאגראמען. אידן האבן שוין אזא פארגעפיל. מען שרעקט זיך פאר א מורא'דיקן פאגראם אין סאמע מאסקווע אליין . . . ווי נאר עס וועט זיך אנהויבן א שטיקל איבערקערעניש. אין די לעצטע יארן האט א גרויסע צאל אידן פון אוקראינע און ווייס רוסלאנד אריינגעשטראמט אין מאסקווע. זיי זיינען עס געווען געצוואונגען צו טאן צוליב דער שרעקלאכער לאגע אויף זייערע אלטע ערטער. דאך זיינען אידן אין מאסקווע אפילו איצט ניט פאראן אין אזא גרויסער צאל, ווי מען רעדט וועגן איר. אידן זיינען רירעוודיק, און זיי באווייזן זיך אומעטום, און מען רעדט, אז איבעראל, איז די גאנצע שטאט מאסקווע פול מיט אידן. מען העצעט קעגן דער "פאראידישונג" פון מאסקווע, און אויך דא ווערט איצט צוגעריט א בארן אנצופאלן ביי דער ערשטער געלעגנהייט אויף די אידן, וואס זיינען געקומען אהער פון דער אלטער "טשערטא" און האבן "פארפלייצט" די אלטע רוסישע הויפטשטאט . .

די סאוועטן מאכט באקעמפט דעם אנטיסעמיטיזם מיט די שטרענגסטע מיטלען. דאס איז אמת, דאס דארף מען מודה זיין, אבער דאך לאזט אויך וועגן דעם עפעס צו זאגן . . .

* * *

— איך וועל געבן איניקע דערקלערונגען וועגן דער געשיכטע פון דער דערמארדונג פון דער צארישער משפחה, — זאגט וויטער גריגארי בעסעדאווסקי, — וואס האט מיר דערציילט דער אומגעקומענער סאוועטישער פארשטייער אין ווארשע, וואיקאוו. באלד ווי איך האב פארע[illegible] די דאזיקע רעוואלוציעס, האט מען זיך צו מיר געווענדט פון פארשיידענע זייטן מיט טענות. באזונדערס האבן מיר פיל פארגעווארפן די מאנארכיסטן. זיי האבן אפילו פארלאנגט פון מיר, אז איך זאל מאכן געוויסע באריכטונגען. איך האב עס ניט געטאן. איך האב אין דעם קאפיטל פון מיינע מעמוארען וועגן דער דערמארדונג פון דעם צאר דערציילט אלעס, וואס וואיקאוו האט מיר אין יענעם נייי־יאר אונט איבערגעגעבן, אויף דער פארוויילונג אין דער געבוידע פון דער באטשאפט אין ווארשע. עס איז מעגלאך, אז וואיקאוו האט אביסל "איבערטריבן, אבער אזוי האט ער מיר דערציילט און אזוי האב איך געשריבן. די טענה, וואס עס האבן צו מיר געהאט צוליב דעם די מאנארכיסטן איז געווען די, אז פון מיין שילדערונג האט זיך באקומען דער איינדרוק, דאס די אידן זיינען ניט שולדיק אין דער דערמארדונג פון דער צארישער פאמיליע. דער "קורס" פון די מאנארכיסטן איז נאך ביז איצט ארויפצוווארפן די שולד פון דער דערמארדונג פון דעם צאר און זיין פאמיליע אויף אידן, אויף אידישע קאמוניסטן. מען וועט זיך דערמאנען די שילדערונג, וואס וואיקאוו האט מיר איבערגעגעבן, די סצענעס, וואס האבן זיך אפגעשפיגלט אין קעלער פון יעקאטערינענבורגער פאלאץ. וואיקאוו האט מיר אויך איבערגעגעבן, ווי אזוי עס איז צוגעגאנגען מיט דעם אננעמען דעם באשלוס וועגן דער עקזעקוציע, ווי אזוי די צענטראלע מאכט אין מאסקווע איז געווען קעגן דעם און האט עס געוואלט אפשלעפן, אבער דער קאמיטעט פון דער אוראלער געגנט האט דורכאוים געפאדערט די עקזעקוציע. אין דער גאנצער געשיכטע זיינען אנגערופן געווארן פיר הויפט נעמען: וואיקאוו און יוראווסקי אין יעקאטערינבורג, אויפ'ן ארט פון דער עקזעקוציע, און קרעסטינסקי און סווערדלאוו — פון דעם "צענטער" אין מאסקווע. די מאנארכיסטן ווילן דווקא באשטיין, אז דאס איז געווען אויסשליסלאך א אידיש "שטיקל ארבעט", און זיי ווילן פארשטעלן פאר די הויפט העלדן און די הויפט שולדיקע די צוויי אידן יוראווסקי און סווערדלאוו. וואיקאוו אליין האט מיר אבער אנדערש דערציילט. ער, וואס האט אליין אנטייל גענומען אין דער עקזעקוציע, האט דאך זיכער אמבעסטן געקאנט וויסן, און פון זיין שילדערונג איז אויסגעקומען, אז ער האט געשפילט די הויפט ראלע ביי אויספירן די עקזעקוציע. עס איז, אלזא, קלאר, אז די ראל פון דעם אידישן קאמוניסט יוראווסקי איז געווען א צווייט־ראנגיקע. און וואס איז שייך קרעסטינסקין און סווערדלאוון, די פארשטייער פונ'ם "צענטער", וואס האבן מיטגעווירקט צום באשלוס וועגן דורכפירן די עקזעקוציע, איז דאך אויך געווען דער הויפט איינפלוס פון קרעסטינסקין און ניט פון דעם איד, סווערדלאוו. דערום קרעסטינסקי האט פריער א סך געארבעט אין דער קאמוניסטישער פראפאגאנדע אין אוראלער געגנט. דער ווילן פון די דארטיקע חברים איז אים געווען נאענט און ער האט אמשטארקסטן אונטערשטיצט זייער פאדערונג. סווערדלאוו איז דאך אודאי געווען נאר א נעבן פיגור ביים אננעמען דעם באשלוס. אלזא, די גאנצע העצע פון די מאנארכיסטן, אז די אידן זיינען געווען די הויפט איניציאטארען פון אומברענגען די צארישע משפחה, האט ניט קיין שום גרונד. די מאנארכיסטן ווילן עס פארשטעלן אזוי, אז אידן האבן אויף דעם אופן געזוכט צו נעמען נקמה אין דעם צאר פאר די רדיפות, וואס זיי זיינען אויסגעשטאנען פון די צארישע רעגירונגען. דאס איז אבער ניט געשען אזוי. צו וואס די מאנארכיסטן צילן מיט זייער העצע איז קלאר. עס איז דאריבער, האלט איך, כדאי צוצונעמען פון זייערע הענט דאס דאזיקע געווער אין זייער העצע קעגן אידן — פירט אוים גריגארי בעסעדאווסקי און פארענדיקט דערמיט זיין געשפרעך מיט מיר.

(שלום)

וואס עס האט זי דאויסגעלאזט פון דער קאלאניזאציע

— איינס פון די הויפט מיטלען צו ראטעווען די אידן אין רוסלאנד — דערקלערט וויטער גריגארי בעסעדאווסקי — האט געזאלט זיין די קאלאניזאציע, אבער איצט דאכט זיך, איז פאר אלעמען אין די אויגן שוין געקומען א סוף אויך צו דער דאזיקער אילוזיע. דער בעסטער באווייז איז דאס, וואס עס איז געווארן מיט די גרויסע פלענער וועגן א אידישער מלוכה אין בירא־בידזשאן. וואס קאן זיך נאך פארגלייכן מיט דעם טומל, וועלכער איז געמאכט געווארן אין רוסלאנד און אין אויסלאנד ארום דער אידישער קאלאניזאציע אין בירא־בידזשאן. נישט מער און ניט ווייניקער ווי א מיליאן אידן האט דאך דארט געזאלט באזעצט ווערן אויף דער ערד פון בירא־בידזשאן, עס האט דאך דארט געזאלט זיין די אידישע מלוכה. וואס עס האט זיך אויסגעלאזט פון דער פארבלענדענדער ציפער "א מיליאן" — ווייסן שוין איצט אלע. אין הערבסט האט מען נאך גערעדט וועגן — 60 טויזנט אידן וואס זאלן באזעצט ווערן אין בירא־בידזשאן. איצט רעדט מען שוין נאר וועגן צוואנציק טויזנט, און ווער ווייסט, צו וועלכער ציפער מען וועט נאך אנקומען . . . עס זיינען דאך זייער ניט קיין פריילאכע ידיעות וועגן דער לאגע פון די וואס זיינען אוועקגעפארן אהין, אין דער דאזיקער ווילדער געגנט. מען מאכט אנפאלן אויף אידן, עס זיינען ניט זעלטן דא פאלן, ווען קאזאקן פארגוואלדיקן אידישע פרויען, מען פארניכטעט די פארזייטע פעלדער, די אידן לעבן איבער פיל שרעק, עס זיינען פאראן ידיעות, אז מען אנטלויפט פון בירא־בידזשאן. און עס איז ביי מיר קיין שום ספק ניט, אז וואס ווייטער, ווען מען זיך אלץ מער אפטרייסלען פון בירא־בידזשאן און בכלל פון דער גאנצער רוסישער קאלאניזאציע איך האלט דעם גרויסן פלאן פון קאלאניזירן מיט אידן בירא־בידזשאן פאר א גרויסן דורכפאל.

און אויב מען דארף רעדן וועגן די פראוון פון דער אידישער קאלאניזאציע אין אנדערע געגנטן פון סאוועט רוסלאנד אין קרים, אין ווייס־רוסלאנד, — שטייט דאך די גאנצע אקציע אין א סתירה מיט דער איצטיקער פויערים פאליטיק פון די סאוועטן, נעמלאך, דאס איינפירן פון קאלעקטיוון מאכט אפילו טעארעטיש פאר אוממעגלאך דעם גאנצן אילוזארישן פלאן פון לייזן די אידן פראגע אין סאוועטן רוסלאנד.

אלזא: מען דארף זיך שטארק אפקילען פון דער גרויסער נחמה, וואס עס האט געזאלט ברענגען די רוסישע קאלאניזאציע פאר די אידן — און ווידער אמאל מוז מען פעסטשטעלן, אז שוין מיט דער קאלאניזאציע איז די לאגע פון די אידן אין רוסלאנד אן אויסזיכטלאזע.

אבער דערביי דארף מען גדיינקען, אז אויב די קאלאניזאציע פראוון ענדערן ניט די פארצווייפלטע לאגע פון די אידן, ברענגען זיי אבער להיפוך דעם רעזולטאט, וואס זיי פארשטארקערן דעם אנטיסעמיטיזם אין יענע געגנטן, וואו מען וויל באזעצן די אידן אויף ערד. אבער אויף דעם שטראם פון אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד — אין אלגעמיין איז אויך כדי זיך אפצושטעלן.

— ע סאיז שלעכט די אידן אין רוסלאנד, — ציט וויטער גריגארי בעסעדאווסקי זיין דערקלערונג, — זיי פילן אליין, ווי ביי די איצטיקע אומשטענדן איז זייער לאגע אן אן אויסגאנג. א באזונדערע פארצווייפלונג לעבט דורך די אידישע אינטעליגענץ, וועלכע איז אפגעשטויסן געווארן פון יעדער געזעלשאפטלאכער ארבעט. אבער די זעלבע אידישע אינטעליגענץ שרעקט זיך שטארק פאר אן איבערקערעניש אין רוסלאנד, ווייל עס איז קלאר: יעדע איבערקערעניש וואס וועט איצט קומען אין רוסלאנד, וועט ברענגען מורא'דיקע אידישע בלוט־פארגיסונגען, שוידערלאכע פאגראמען, און פאר די פאגראמען ציטערט מען. און עס איז פאראן פאר וואס צו ציטערן. דער באדן איז שוין, אזוי צוגעגרייט אז ווי נאר עס וועט זיך אנהויבן א שטיקל איבערקערעניש אין רוסלאנד, וועלן קודם כל אויסברעכן שחיטות אויף דער שוצלאזער און אומבאהאלפענער אידישער באפעלקערונג.

מען דארף מודה זיין, אז די סאוועטישע רעגירונג באקעמפט זייער שטארק, מיט שטרענגע מיטלען, די פארשפרייטונג פון אנטיסעמיטיזם. עס איז קלאר, אז דאס איז פאר איר א גרויסע סכנה. זייער געפערלאך וואלט געווען פאר דער סאוועטישער רעגירונג א פאגראם אויף אידן. עס איז זיכער, אז א פאגראם אויף אידן וואלט זיך ביי די איצטיקע אומשטענדן פארוואנדלט צומארגנס אין אן אויפשטאנד קעגן די סאוועטישע פירער. עס פעלן ניט אזעלכע אין לאנד, וואס פרעגן און א העצע אין אזא ריכטונג און רעכענען צו קאנען אין אידיש בלוט צו דערטרינקען די סאוועטישע רעוואלוציע, די איצטיקע מאכט־האבערן פון רוסלאנד.

און דאך פארשפרייט זיך שטארק דער אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד. אפילו די אפיציעלע סאוועטישע קוועלן לייקענען דאס ניט אפ. די העצער געפינען שוין זייערע געלעגנהייטן צו ווענדן דעם צארן פון פאלק קעגן די אידן. איין געלעגנהייט אזא איז דער אנטיסעמיטיזם. מען האט אריינגעבראכט אן אויפרעגונג צווישן דעם המון, מען האט פארשפרייט א פאלשע איבערצייגונג, אז די סאוועטישע הערשער פארמאכן און קאנפיסקירן נאר צערקוועס, לכל הפחות — הויפטזאכלאך צערקוועס, כאטש דאס איז בפירוש ניט ריכטיק. אידישע שולן און סינאגאגעס ווערן ניט ווייניקער פארמאכט און קאנפיסקירט ווי עס באווייזט שוין

דער ווינטערזופ קען איבערשטייגן דעם מאראנץ אין א"י

פון דר. מ. ראבינזאן

א סענסאציאנעלע דערקלערונג פון ה' שאפירא, פארוואלטער פון אונזערע וויין־קעלערס

די דערעפענונג צערעמאניע פון קאנאדער פארלאמענט

(ספעציעל צו "דאס אידישע ווארט")

פון דעפוטאט א. א. היפס

(שלוס אויף זייט 3)

סאלאדא אָרענדזש פּיקאָו בלענד
גיט גרעסטע צופרידנהייט
"SALADA" TEA
ORANGE PEKOE BLEND
'פריש פון די גערטנער'

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע
פון דר. ל. כ—ן

(פאָרטזעצונג)

רובינטשיק האָט תּמיד אין זינען גע־האט, אויסצונעפינען ביי אים פון דער זייט, צי האָט ער עפּעס א פרוי דאָרט ניט געטראָפן. אָפּן דאָס פרעגן ביי אים האָט ער עפּעס ווי קיין מוט ניט גע־האט, אַזוי ווי ער וואָלט זיך געהיט פון עפּעס א שלעכטער בשורה . . .

ער האָט געפרעגט :

— ווער נאָך איז דאָרט געווען ? ווער נאָך ? האָט יענער א פאַמיליע, א ווייב, קינדער ? זין אָדער טעכטער ? ווי אַלט איז דער זון און די טאָכטער ? . . .

אי שאַסקע, אי אַסחר האָבן פאַרשטאַ־נען, וואָרום ער פרעגט דאָס; און עני האָט נעפאָרעט פאַרביטערט : ווי ער דערעסט מיט זיינע פראַגעס; וועט דען זיין א וואַנדער, ווען דזשאַן וועט אינ־גאַנצן אַנטלויפן פון אונזער הויז !

דזשאַן האָט אָבער גאַנץ רואיק גע־ענטפערט אויף זיינע פראַגן: קיין סכנה איז נאָך ניט געווען ! . . .

און איינמאָל, אויף דער צווייטער וואָך, ווען מען ראַבינס'ן א פאַר טעג ניט גע־זען ביי רובינטשיק'ן אין הויז, בעת ער איז דערנאָך געווען ביים פרישטיק און ער האָט דערציילט ווי ער האָט פאַר־בראָכט מיט א ביזנעסמאַן אויף יענעמ'ס יאַכט־שיף, האָט רובינטשיק, ווי זיין שטייגער איז געווען, א פרעג געטאָן :

— ווער נאָך איז דאָרט געווען ?

— זיין פאַמיליע.

— גרויסע קינדער ? — האָט רובינ־טשיק ווייטער געפרעגט, טרינקענדיק זיין קאַפע.

—דערוואַקסענע.

— ווי אַלט ?

— צוויי זין אין ביזנעס. איינער מס־תמא פינף און צוואַנציק יאָר, און דער אַנדערער איז עלטער. אָבער א פרוי האָב איך דאָרט געטראָפן. מר. פּעפּנהיימ'ס א שוועסטער. אָט זי איז אינטערעסאַנט ... איך האָב דאָך פּשוט אין איר פאַרליבט.

ביי רובינטשיק'ן איז די קאַפע שיר אַרויסגעפאַלן פון די הענט; ביי שאַסקען איז דער ביסן פאַרגלייווערט געוואָרן אין דעם מויל; אין אַסחר'ס רואיקן אויגן האָט זיך צעטומעלשקייט אָפּגעמאַלט; און עני'ן האָט אין האַרצן א האַק געטאָן;

— איך האָב עס דערוואַרטעט ! — האָט זי א טראַכט געטאָן און האָט פאַרביטערט געשמייכלט.

— האָסט זיך שוין פאַרליבט אין איר?

— האָט שאַסקע זיך אָנגערופן אויפגע־רעגט — וואָס איילסטו זיך ?

— אי, א פרוי ! — האָט רובינ־טשיק געענטפערט, און דוקא א יאהודעטע . . .

— גלייב זיי ניט, דזשאַזע !— האָט רובינטשיק זיך א כאַפּ געטאָן — מען דאַרף זיין פאַרזיכטיק אין אַזוינע זאַכן! ראַבינס האָט זיך צעלאַכט :

— פאַרזיכטיק אין אַזוינע זאַכן ? — וואָס מיינט איר ? א ! — האָט ער זיך א־כאַפּ געטאָן און צוגעקוקט מיט א קאַ־מישער מינע — ניט דאָס, וואָס איר מיינט, ניט דאָס . . . ניט קיין שידוך... זי איז מיט ווייסע האָר. א יאָר זיבעציק, און איך זוך א פרוי, וואָס זאָל זיין מיט א פּאָר יאָר אינגער . . .

דאַן האָט שאַסקע אָנגעקוקט אסתר'ן און אסתר רובינטשיק'ן, און זיי אַלע ראַ־בינס; און דערנאָך האָבן זיי זיך אַלע מיט אַמאָל צעלאַכט, אפילו עני אויך.

— הער נאָר דו — האָט רובינטשיק צופרידן אויסגעשריען — פאַרוואָס נעמ־סטו ניט מיין אוטאָמאָביל, ווען דו פאַרסט קיין ניו־יאָרק ? וואָס דאַרפסטו צאָלן פאַר טעקסיס ?

— היינט טאַקע וועל איך נעמען איי־ער מאַשין. איך בין איינגעלאַדן קיין לאַנג אילענד צו א דינער.

— היינט, מאָרגן, נעם די מאַשין ווען נאָר דו ווילסט. פאַרוואָס פאַרסטו ניט אַמאָל אַרויס מיט עני'ן ? — האָט ביי רובינטשיק זיך פּלוצלונג אַרויסגע־כאַפּט פון מויל.

עני האָט זיך אָנגעצונדן און האָט אויף געדרעגט א קוק געטאָן אויף איר פאָטער.

— וואָס הייסט, פאַרוואָס ער פאָרט ניט אַרויס מיט מיר ? — וואָס שטעלסטו אים אַזוינע פראַגעס ? — האָט זי גע־זאָגט מיט א ציטערנדיקן קול פון אויפ־רעגונג — איך וואָרט נאָר אַז דזשאַן זאָל מיר נעמען אַרויספאָרן ? — מיין גאָט, ווי לעכערלאַך ער מאַכט מיר און זיך אַליין !

— איך בין־ביין ? — האָט זי אי־בערגעפרעגט און האָט גערוועט א שמייר בעל געטאָן — ניין !

— דו ביזט בייז, עני, איך זע דאָס!

— האָט ער זיך אָנגערופן מיט זיין קלוגן שמייכל — און איך ווייס וואָרום.

זי האָט אים אָנגעקוקט .

— דו ווייסט וואָרום ?

— יאָ, זאָגן דיר ?

— זאָג, אינטערעסאַנט צו הערן.

— דו ביזט בייז, ווייל די איינלאַדונג צו פאָרן קומט ניט פון אַן אינטערעסאַנ־טען יונגערמאַן, נאָר פון אַזא אומאינטע־רעסאַנטן אַלטן טייוול ווי דיין קאַזין איז. זאָג אַליין, עני — האָט ער צוגע־לייגט מיט א קאַמישער מינע — בין איך דען שולדיק, וואָס איך בין ניט אינגער מיט צען יאָר, און וואָס איך בין ניט געזונ אינטערעסאַנט ?

זי האָט זיך פּלוצלונג גוטמוטיק צע־לאַכט.

— אויב דו וועסט אַזוי ריידן, וועל איך מיט דיר פאָרן — האָט זי גע־זאָגט.

— דאָס וואָס איך וויל, עני !

— צו דו ווילסט אָדער ניט. איך פאָר מיט דיר !

זי האָט זיך אויפגעהויבן פון דעם אָרט.

— דאַן וועל איך האָב אַן אַנגענעמענע רייזע — האָט ער געזאָגט.

— דאָס ווייס איך ניט, דזשאַן..

— איך ווייס דאָס אָבער, עני. קום, מיר פאָרן גלייך.

זי האָט א טראַכט געטאָן און דערנאָך האָט זי זיך צוריק אַוועקגעזעצט אויף איר שטוק.

ער האָט איר אָנגעקוקט פאַרוואונדערט

— עני, נו ?

זי האָט געענטפערט :

— אַן אַנדערשמאָל, דזשאַן.

— דו האָסט דאָך ערשט געוואָלט.

— ניין, ניט היתּט . . . היינט בין איך ניט אויפגעגלייגט.

— אפשר. מיר וועלן זעען.

— איך וויל מאָרגן פאָרן אָנקוקן די געגנט וואו איך האָב אַמאָל פאַרבראַכט, וועסטו מיט מיר מיטפאָרן ?

— אַלראַיט.

— דערנאָך וועלן מיר פאָרן אין א טע־אַטער.

— אַלראַיט.

— און אז מיר וועלן זיין אויף דער איסט סייד, וועלן מיר אפשר אויסגעפּי־נען וואו א שדכן וואוינט . . .

— אַלראַיט.

— צי אפשר נאָר אַנאָנסירן אין די ציטונגען : "פאַרלאַנגט א כלה" ? — וואָס דיינקסטו, עני ?

— וואָס איך דיינק ? — האָט זי זיך צעלאַכט — אַלראַיט.

— זאָל איך פאַרלאַנגען א בלאָנדע, צי א ברונעטן, עני ?

— דו האָסט ליב בלאָנדע ? — האָט זי זיך פּלוצלונג איינגעגעסן מיט די אויגן אין אים.

— דו מיינסט, אויב מיר געפעלן בלאָנדע ? פון ליבע רעד ניט. פאַר אַזעל־כע ווי איך איז דאָס בלויז א שיין וואָרט, אַדער, ריכטיקער, אַן אָפּקלאַנג פון א געפיל, וואָס האָט אַמאָל געלעבט און לעבט שוין ניט מער.

זי האָט א ווײַלע געשווינגן. דערנאָך האָט זי זיך אָנגערופן מיט א פאַרטראַכטן שמייכל :

— דו ווייסט, דזשאַז, ווען איך הער דיר אַזוי ריידן, פאַרדריסט מיך, פאַרוואָס איך בין ניט אַזוי ווי איך בין געווען מיט פיר יאָר צוריק.

— וואָס מיינסטו ?

— דאַן . . . דאַן . . .

זי האָט ניט געעדיקט, איז רויט געוואָרן און האָט אַוועקגעדרייט פון אים דעם קאָפּ.

— נו, וואָס דאַן ? — וואָרום האָסטו ניט געענדיקט ? וואָס האָסטו געוואָלט זאָגן עני ?

— נאַרטוט, איך שפּאַס . . .

זי האָט א שמייכל געטאָן :

— בלייב איך דיר שולדיק א נאַרישי־קייט.

— איך וועל דאָס ביי דיר אויפמאַכן מיט פּראָצענטן, עני — האָט ער זי אָנגע־רופן. און פּלוצלונג האָט ער זי אָנגענו־מען פאַר א האַנט און צוגעלייגט, אַלץ מיט א קאַמישער מינע : — א, עני, ווען ביי די שדכנים וואָלטן געווען אַזוינע כּלות ווי דו ! . . .

ער האָט א דריק געטאָן אין דער האַנט.

— אַלזאָ, מאָרגן פאָרסטו מיט מיר, נעדייניק, גוד באַי.

און ער איז אַוועק צוריק אין הויז אַריין.

זי איז געבליבן שטיין האַלב צעמישט.

— האָט ער געלאַכט פון מיר אָדער האָט ער געמיינט ערנסט ? — האָט זי געטראַכט.

דעם נאָכן טאָג האָט זי געטראַכט וועגן דעם קאָרענדיקן טאָג, ווען זי וועט מיט אים פאַרבריינגען, און אין די נע־דאַנקען האָט זי זיך שוין אויסגעגליכן די קלייד, וואָס זי וועט מאָרגן טראָגן.

און אין הויז האָט זי נאָך אַלץ אויס־געמידן צו ריידן וועגן אים, און די שטו־ביקע האָבן מיט איר אויף ניט געדערט וועגן אים, אַקוראַט ווי צווישן זיי וואָלט אַן אַפּאַך געווען, אז דאָס מוז דערווייל בלייבן א סוד. און א סוד זיינען דער־ווייל געבליבן אירע געדאַנקען פאַר זיי, און זייערע געדאַנקען פאַר איר, אָבער דעם דאָזיקן סוד האָבן זיי אַלע אין שטוב געשפּירט, אַזוי ווי פון זייערע אויגן און מינעס, און שטילן שושקען זיך וואָלט ער, דער סוד, זיך אַרויסגעריסן און האָט

ליידעט איר פון קאָפּשמערצן ?

אַזוי לייכט צו קלאָגן שנעלע הילף און אויסמיידן אַן אַטאַקע אין דער צוקונפט, מיידט אויס בראָמידס, און דאָס. זיי פאַרזיכערן שנעל אָבער ווירקן אויף דער האַרץ און זיינען זייער געפערלאַך; זיי מאַ־כען א שרעקלעכע ווירקונג און גיבן בלויז צייטווייליקע הילף, די אורזאַך פון קאָפּ־ווייטיק פאַרבלייבט אָבער אַלץ איינס.

דער קלינגסטער און ניט שעדלאַכער מיט־טעל, צוערשט קאָרעקטירט די אורזאַך, מאַכט זיך דעם זוערן מאָגן, באַפרייט פאַרגיפטעטע שפּייזן, סטימולירט צאַרט דעם לעבער, מאַכט אַז דער אָפּפאַל פון אייער קערפּער וואָס פאַראורזאַכט אייער קאָפּווייטיק, זאָל באַפרייט ווערן. פּרובירט קאַרטער'ס ליטל לייווער פּילס. ביי דראַ־גיסטן 25ס.. רייטע פּעקלאַך.

8

א פּורים ליד

דאָס פאָלגנדע פּורים ליד פון ש. פּרוג, מיט מוזיק פון ליאוו, וועט געזונגען ווערן קומענדיקן זונטאָג ביים קאָנצערט פון אי־דישן נעזאַנגס פאַראיין.

ניט יום טוב, אידן! מזל טוב !
א שמחה, א נחמה!
מיר האָבן היינט אין המנ'ען
דערזעען א נקמה ! . . .

געקריצט פאַר חרפּה מיט די ציין
האָט זרש די מרשעה;
א סוף געהאַט א ביטערן,
געלאָפּעט זיך פאַר כעס.
נאָר שטייט, רבותים, וואַרט נאָר אויס :
די מעשה איז געווען
דריט האַלבן טויזנט יאָר צוריק...
איך האָב פון דעם געלעזן.
ניט ווייניק, ברידער, און איר ווייסט,
דאָס אַלץ איז אמת טאַקע,
און המן האָט אַוואַרט דאָרט
געהאַט א גרויסע מכה.
מיט אַלע זיינע בנים'לאַך
צו דאַנקען גאָט דעם ליבן,
עס זיינען אָבער דאָרט פון אים,
פּלימעניקעס געבליבן.
און מחותנים אַלערליי,
און פּשוט גוטע ברידער,
און און א צייט אַרום
איז דאָרט שלעכט געוואָרן ווידער ! . . .
געגנט געקרעכצט, געגנט געוויינט,
מיין אומעטיקע פידל!...
איך נעם די טאַצן אין דער הויך
און זינג א פּורים ליד.
שושנת יעקב ! אידעלאַך !
טאַנצט, זינגט מיט מאַכט א כוסע,
און תיכף טאַקע, נאָר איינע,
און אַדרבא, א גרויסע . . .

אין דער לופטן דאָרט געשוועבט.
דער טאָג האָט זיך פאַר איר געצויגן
אַזוי שווער, אקוראַט ווי ער וואָלט זיך געשלעפּט מיט געפענטעטע פיס, און מיט אומגעדולד האָט זי געוואַרט אויף דעם אָראַנדזיקן טאָג, אַזוי ווי עפּעס אויף אַן אומגעוויינלאַכער פאַסירונג.

(פאָרטזעצונג קומט)

קאַלגאַרי, אַלטאַ.

דאָנערשטאָג, פעב. דעם 20, 8.30 אָוונט, האָבן די קאַלגאַרער מוזיק־ליב־האָבער געהאַט דעם פאַרגענינן צו הער־דעם ערשטן סעזאָן קאָנצערט פון דעם קאַלגאַריער סימפאָני אָרקעסטער, אונטער דער פירערשאַפט פון פּראָפ. ג. גאַרבאַ־וויצקי.

עס מוז באַטאָנט ווערן, אַז די סימפאָ־ני אָרקעסטער אָרגאַניזאַציע איז געריג־דעט געוואָרן פון מוזיק ליבהאָבער און אַזויף פון אַנדערע פּראָמינענטע קולטור טוער פון שטאָט. וועלכע אַרבעטן מיט אַלע כחות אוועקצושטעלן די אָרגאַניזאַ־ציע אויף געזונטע יסודות, כדי די אַר־בעט זאָל קאָנען ווערן אָנגעפירט אומגע־שטערטערהייט.

די פּראָגראַם פון דעם דערמאָנטן מו־זיקאַלישן אָוונט איז געווען שענסטן און בעסטע קונסט : "האָזאַמונד אָווערטור" פון שובערט. אַז צווייפל דאָס איז געווען די דערעפענונג און קיין שענער סייסטער ווערט האָט מען געוויס ניט געדאַרפט.

די אָווערטור איז געשפּילט געוואָרן זייער גוט. די שענסטע ערטער, די איינג־איינגעשלאָסענע פּאַסאַזשן מיט וועלכע די אָווערטור איז אָנגעזאַפּט, זיינען ווער־קלאָר צייבערלאַך שיין דורכגעפירט גע־וואָרן.

די בעטהאָווען סימפאָני אין פיר טיילן איז וואונדערלאַך שיין דורכגעפירט גע־וואָרן, די סימפאָני איז געשפּילט געוואָרן מיט איבערגעגעבנהייט און ברען, אַז עס ווילט זיך פּשוט זאָגן, — "א יישר כח אייך פּראָפ. גאַרבאַוויצקי".

"מעסק סוויט" פון הענדל, אַראַנזשירט געוואָרן פאַר "סטרינג אָרקעסטריישן" איז געשפּילט געוואָרן מיט אַזויפיל זי־כערקייט און איידלקייט, אַז עס ווילט זיך איינפאַך גלויבן, אַז נאָר א אידיש האַרץ קאָן אַרויסברייגנען אַזוינע פיינע קלאַנ־גען.

דאָס פּלאַץ דערלויבט אונז ניט צו באַ־טאָנען יעדער נומער באַזונדער, וועלכע זיינען געשפּילט געוואָרן יענעם אָוונט אונטער דער פירערשאַפט פון פּראָפ. גאַר־באַוויצקס צויבער־שטעקל. אָבער זיכער איז, אַז יעדער נומער באַזונדערס האָט מיך גייסטיק אינספּירירט און איינפאַך פאַר־כישופט. איך בין געווען אין שיקאַגאָ און האָב געהאַט דאָס גליק צו הערן דעם שיקאַגער סימפאָני אָרקעסטער פיל מאָל און איך קאָן בפירוש זאָגן, כאָטש קאַל־גאַריער אָרקעסטער איז נאָך זייער יונג דאָך פאָרשאַפט ער גרויס פאַרענינן.

אַלס אָנפאַנג האָבן זיי ווירקלאַך גע־האָט דעם גרעסטן דערפאָלג. דער אָרקעס־טער האָט געשפּילט אין איינעם פון די שענסטע פּלעצער אין שטאָט, אַז דער האַל איז געווען געפאַקט. איך האָף, אַז אויך אויף ווייטער וועט דאָס קאַלגאַריער פּובליקום ווי געהערייק אַפּשאַצן די קר־מענדע קאָנצערטן פון דעם דאָזיקן אָר־קעסטער ווי געהערליק.

איך ווינש זיי דערפאָלג,

יעקב אייזענשטיין

ווען איר לעזט

אידישע וואָרט

לעזט איבער אויך די אַנאָנסן — די אַדווערטייזמענטס. ווייל אויב אין די "נייעס" און אין די אַרטיקלען פון דער צייטונג, ווערט באַשריבן דאָס וואָס איז אינטערעסאַנט, שפּאַנענד און מערקווירדיק אינ'ם לעבן פון אַנדערע מענשן, געפינט איר אָבער אין די אַדווערטייזמענטס אַזעל־כעס וואָס האָט א שייכות צו אייער אייגענעם לעבן, — איר געפינט דאָרט פאַקטן באַזייטן מיטלען—

צו שאַפן — מער פאַרגענגען און מער באַקוועמלאַכקייט;
צו אָפּשפּאָרן — מער געלט און מער צייט;
צו פאַרבעסערן — און פאַרשענערן אייער לעבן
צו פאַרלייכטערן — און פאַרזיכערן אייער צוקונפט.

און "דאָס אידישע וואָרט" איז פּונקט אַזוי פּאַרזיכטיק אין פאַרנאַנדלען אַדווערטייז־מענטס, ווי זי איז אין צוואַמענשטעלן אַן אַרעבעטלאַכן נייעס, די אַרטיקלען א.א.וו.

צוריק אייערע
פערזענלאַכע נוצן לעזט און דערמאָנט די אַדווערטייזמענטס אין
"דאָס אידישע וואָרט"

בלוט אָרעמקייט

שוואַכקייט

פון דעם בלוט

ווייסקייט אויף די ליפּן, גומענס און אויגן־דעקלאַך איז א באַוויז אַז דאָס בלוט איז דין און וואַסערדיק. בלוט־אָרימקייט ווערט עס אָנגערופן אין אַזא פאַל.

בלוט־אָרימקייט הערשט איבערהויפּט צווישן מיידלאַך און יונגע פרויען. די סקול מיידל ליידען אָפט אַלס רעזולטאַט פון אַן אָרימען בלוט צושטאַנד און די פאָלגן זיינען אַז עס ווערט געשאַפן א נער־וועזער סיסטעם.

דער מערקווירדיקער דערפאָלג פון דר. טשייסעס "נערוו פוד" אין אַזעלכע פאַלן איז אַפשר דער בעסטער באַוויז אַז עס העלפט דירעקט צו דער פאַרמירונג פון איין דער פונדאַמענט פון דעם געזונט און קראַפט פונ'ם גאַנצן מענשלאַכן קערפּער.

Dr. Chase's Nerve Food

דאָס בעסטע פאַר דעם אויפבוי פון דעם בלוט און נערוון.

דער ווייַנטרויב קען איבערשטייגן דעם מאַ־ראַנץ אין ארץ־ישראל

(שלוס פון זייט 2)

מאָס. פאַרלויפיק וואַקסן טרויבן נאָר אין צען פּראָצענט פון אונזערע ווייַן גערטנ־נער, וואָס פאַרמאָגן א שטח פון 21,000 דונאַם, און גייען נאָר אויפ'ן אינערלאַכן מאַרק. זיי קאָנען אָבער ווערן אַן ערשט קלאַסיקער עקספּאָרט־אַרטיקל, ווען מען וועט זיי קולטיווירן אין א גרויסן מאַס־שטאַב. דער באַרן און קלימאַט זיינען אין ארץ־ישראל פיל מער צוגעפּאַסט צום שפּייז טרויב ווי אין שפּאַניע און אַל־זשיר, וואָס ציען פון דעם דאָזיקן אַרטיקל א גרויסע הכנסה. א באַזונדער מעלה האָ־בען אונזערע ווייַן־גערטנער וואָס ליגן אין טאָל, ווייל זייער פרוכט ווערט פריער צייטיק פאַר א אַראַבישע טרויבן, וואָס וואַקסן דאָס רויב אויף בערג. אונזערע טרויבן קאָנען אָנקומען אויף אייראָפּייאַר־שע מערק צוויי חדשים פריער פאַר אַנ־דערע — און דאָס איז ניט קיין קליינע פּריווילעגיע. פאַרשטייט זיך, אַז דער עקספּאָרט פון דעם דעליקאַטן ווייַנטרויב פאָדערט א באַקוועמען טראַנספּאָרט, כדי דער וועג זאָל אים ניט שאַדן; און דאָס וועט קומען, בעת ס'וועט זיך עפענען דער האַפן פון חיפה. די סחורה וועט דאַ־לייכט געלאָדן ווערן אויף קעלט שיפן פון דער אוסטראַליער קאָמפּאַניע "א. נ. פּ." וואָס גייען ניט ווייט פון אונזערע בריגן, און וועט אָנקומען קיין אייראָפּע פריש אין אוכ־נעשעדיקס.

דער שאַפיראָ איז איבערצייגט, אַז אונזער שפּייז טרויב האָט א גרויסע צוק־קינפט אין וועט מיט דער צייט איבער־שמייגן דעם מאַראַנץ האַנדל. דער מאַ־ראַנץ פאָדערט פיל מי און הוצאות און וואַקסט ערשט אויפ'ן דריטן יאָר. אַנד־קאָז זיך דער שפּייז טרויב פאַרשפּרייטן אויף דאָלב ארץ־ישראל, בעת דער מאַ־ראַנץ געפינט דאָ נאָר 300,000 דונאַם פּאַסיקן באָדן. באַזאָנדערס גוט צוגע־פּאַסט צום טרויב־קולטור איז דער באַ־וואַסערטער באָדן פון "עמק יזרעאל", וואו א רייע אידישע ישובים זיינען אויס־געוואַקסן געוואָרן מיט דער הילף פון קרן היסוד. די פאַרבאַרייטונגען פון "כרעם" שטייט אויף דער טאָג אָרדנונג. דאָס זעלבע פּראָיעקטירט איצט פיק"א צו פּלאַנצן נייע און בעסערע מינים שפּייז טרויבן אין אירע קאָלאָניעס.

א באַזונדערע אָפּצווייגונג פון שפּייז־טרויב איז די פּראָדוקציע פון ראָזינקעס. עבר הירדן קולטווירט אין א היבשער מאָס דעם דאָזיקן עקספּאָרט־ארטיקל, וואָס טראָגט אַריין א שיינע הכנסה צו לענדער טע : פּערסיע, שפּאַניע און גריב־לאַנד. אונזער נאַציאָנאַלע ווירטשאַפט וועט פון דעם אויך קאָנען געניסן בעת מיר וועלן רעכט אַנטוויקלען דעם שפּייז־טרויב.

בינעזישע פרויען הייראַטן אָן ליבע פונקט ווי אונזערע עלטער־באָבעס

די פרוי אין כינע אי דער קרבן פון דער פאָלקס פּסיכאָלאָגיע און קאָנסערוואַטיווער טראַדיציעס

פון מ. אייבערהעמס

אין דעם ווייטן מזרח וואו די פרוי אין נאָך זייער ווייט פון עמאַנציפּאַציע, אין איר ראָל אין דער פאַמיליע און אין דער געזעלשאַפט נאָך מער באַשרענקט און קאָנסערוואַטיוו אונטערטעניק, ווי די פאַ־זיציע פון אונזערע באָבעס איז געווען.

די כינעזישע פרוי, למשל, פיר אפילו איז די קריזיס פון דער העכסטער אינטע־ליגענץ ניט בלויז אַן אָפּגעשלאָסן לעבן אין די ד' אמות פון איר קיך, הויז וויס־שאַפט און קינדער האָדעווען, נאָר אויך, ביז צו א געוויסן יזן א קנעכטישן לעב.

זי ווערט על פי רוב פאַר'קנס'ט צו איר באַשערט דורך די עלטערן פון די קינדער יאָרן אַן און פון דער שענסטער טוגנט אירער איז זי אַבסאָלוט אונטערטעניק צו איר מאַן, הגם ער קאָן זי קיינמאָל ניט ליב האָבן, ווייל די שידוכים ווערן באַשלאָסן און געשלאָסן דורך די עלטערן, און חתו־כּה האָבן ניט קיין געלעגנהייט זיך אָנ־צוקוקן פאַר דער חתונה. פּונקט אַזוי ווי פאַרציינען אין די חסידישע קליינע שטע־טלאַך. צו אַלע "גליקן" פון דער כינעזי־שער פרוי, איז נאָך אין "לאַנד פון דער קיינמאָל ניט אונטערטייַנדער זון" זיי־ער שווער צו גט'ן זיך, אַזוי ווי קריעת ים סוף, און די פאַרשליערטע כינעזערין איז איר גאַנץ לעבן פאַראורטייַלט צו א פינ־סטערער מערכה ביי איר ליבהאַרציקן "ריטערלאַכן" באַשערטן, וואָס האָט אפי־לו גע'רישנ'ט איר פרויען שיינקייט, די־צאָפּ . . .

צווישן די פאַרהייראַטע סטודענטן פון דער פעפינגער (פעקין) אוניווערסיטעט איז ניט לאַנג צוריק דורכגעפירט געוואָרן אַן אנקעטע איבער דער פראַגע ווי אַזוי זיי באַציען זיך צו זייערע פרויען, און 338 סטודענטן האָבן געהאַט דעם מוט צו דערקלערן עפנטלאַך, אַז זיי האָבן זייערע עקרת־הבית'ניצעס ניט ליב . . .

קוים 50 פאַרהייראַטע סטודענטן האָבן זיך געפונען, וועלכע האָבן געענטפערט, אַז זיי האָבן גערן זייערע באַשערטע; נאָר זוער ווייסט צי זיי האָבן געזאָגט דעם אמת ביי אַן עפנטלכן ראָל קאָל, וואו מען האָט געמוזט אָנגעבן די נעמען ?

דער דערמאָנטער אייביקער מנהג פון כינע, אַז שידוכים שליסן ניט חתו־כּלה, נאָר די עלטערן אינטער די אויגן פון די יונגע קינדער, איז אויך חל אויף דער אַקאַדעמישער יוגנט. אויף דער פראַגע וואָס די סטודענטן באַטראַכטן פאַר א גליקלאַכן הייראַטס־לעבן, האָבן איבער צוויי־דריטל געענטפערט : "די געהאַרב־זאַמקייט און פּוליטענדיקע אונטערגע־וואָרפנקייט פון דער פרוי צו איר מאַנ'ס ווילן". בלויז 70 סטודענטן האָבן צוגע־געבן, אַז זיי דאָרט אין אַביסל געביל־דעט, איז דער שידוך פיל א מזל'דיקער.

ווי ווייט דער קאָנסערוואַטיזם פון די כינעזישע אַקאַדעמיקער דערגרייכט אין פּאָליטישן לעבן, באַווייזט דער ענטפער זייערער אויף דער פראַגע "ווער איז דער גרעסטער מענש אויף דער וועלט ?"

מוסאָליני האָט באַקומען 35 שטי־מען, פּרעזידענט הואָווער 5 שטימען און מעקדאָנאַלד 4 שטימען.

אין אַן א מדינה, וואָס ווערט אָנגע־פירט פון אַזעלכע "לייטנדע גייסטער", זוכט דער דריטער אינטערנאַציאָנאַל צו שלאָגן קאַפּיטאַל פאַר דעם קאָמוניזם, און דורכפירן — ניט קיין ניקל ווייניקער, — זיי א סאָציאַלע רעוואָלוציע . . .

די קלעגלאַכע לאַגע פון דער כינעזישער פרוי איז, פאַרשטייט זיך, א רעזולטאַט, אַדער אַן אָפּשפּיגלונג פון דער נאַנצער סאָציאַנאַל פּאָליטישער סיסטעם אין דעם לאַנד. דאָרט, וואו עס הערשט נאָך עד היום דער גייסט פון אַלטער "באַגדיכא־ניזם" אפילו אופטערן אפיציעלן רעפּובלי־קאַנישן רעזשים, דאָרט וואו דאָס לאַנד ווערט דיקטירט, טעראָריזירט און צערייס־ן פון קלייניקע אוואַנטוריסטישע געוואַלט־רעבלן, דאָרט וואו די אַלגעמיינע פרויי־הייט פון פאָלק ווערט אונטערדריקט פון פּאַרטיי פּאָליטישנס און מיליטערישע רעמאַנאַנס, קאָן די פרוי ניט חלומ'ען אפילו פון עמאַנציפּאַציע און איז תּמיד צוגעבונדן צו איר הויז, ווייל דער מאַן אירער איז פאַרוויקלט אין בירגער שאַפטן, און די פאָלקס מאַסן זיינען אומדיסציפּלינירט און אונטערטעניק צו צופעליקע צייטווייליקע פּראָווינץ באַנט־ראָפּן. זיי קאָנען זיך ניט אָפּגעבן צו די אייגענע אינטערעסן און זאָרגן פאַר'ן גורל און גליק פון זייער פאַמיליע און פאָלק־ווישן קאַפּס. די מיסיאָנערישע באַוועגונג וועלכע ווירקט אין אַלע לענדער אויף שטאַרק, און דאָס מערסטע אויף די פרוי־ען און קינדער, האָט אויף די כינעזישע פרויען די קלענסטע השפעה, ווייל די פרוי דאָרט איז אַן אָפּגעשלאָסענע בריאה און האָט ניט קיין צייט צו דיינקען וועגן וועלכע ניט איז אַנדערע זאַכן, חוץ לכמ־נה פון איר הויז. דאָרט, וואו דאָס פאָלק איז אונטערגעוואָרפן אונטער א דיקטאַ־טור, איז די פרוי אונטערגעוואָרפן דעם אינדיווידועלן דיקטאַטאָר, דעם מאַן, און דאָרט וואו דער וויל, פון דעם מאַן איז פאַראַליזירט פּאָליטיש אין דרויסן, איז דער פרויס וויל פאַראַליזירט סאָציאַל און פאַמיליעריש אַן די פיר וועגן פון דער שטוב.

פאַר די דיקטאַטאָרס פון כינע לויט זיך בעסער צו האַלטן די מאַסן איז א קאָנסערוואַטיוון מיטל־אַלטערלאַכן זומפּ, כדי עס זאָל זיי זיין פיל גרינגער אויסנו־צען זיי, אַלס קאָנאַנען פלייש. פאַר זיי־ערע אוואַנטיורעס . . . און ווי זאָגט דאָס גלייכ־ווערטל : "פּונקט ווי צעוואַר פירט זיך אַזוי פירן זיך די לעגיאָנען". פאַר דעם כינעזישן מאַן לויגט זיך ניט רעפאָר־מירן די לאַגע פון דער פרוי, ווייל ער איז טראַדיציאָנאַל שוין איינגעוואוינט צו זיין דער הערשער און באַרינט צו ווערן, פּונקט ווי יעדער מעקסיקאַנער האָט אין זיך א ניצוץ, אַדער אַן אַדער פון א גע־נעראַל, און קאָן ניט פאַרטראָגן קיין גע־וועצמעסיקע אָרדענונג אָן . . . . מעסערס.

די פרוי פון כינע איז א קרבן פון דער פאָלקס פּסיכאָלאָגיע און קאָנסערוואַטי־ווע טראַדיציעס. און נאָך א סך נייע דרויסנדיקע שטורעמס וועלן מוזן דורכ־גיין, אום צו טרייבן דאָס עלטסטע פאָלק אין דער וועלט אין דעם טעמפּל פון צי־וויליזאַציע און אמת'ער פרייהייט? אַזוי, אַז די כינעזישע פרוי זאָל זיך אויך דער־געשלעפּט מיט געפענטעטע פיס, און מיט אומגעדולד האָט זי געוואַרט אויף דעם אָראַנדזיקן טאָג, אַזוי ווי עפּעס אויף אַן אומגעוויינלאַכער פאַסירונג.

(פאָרטזעצונג קומט)

לעזט איבער אויך די אַנאָנסן — די אַדווערטייזמענטס. ווייל אויב אין די "נייעס" און אין די אַרטיקלען פון דער צייטונג, ווערט באַשריבן דאָס וואָס איז אינטערעסאַנט, שפּאַנענד און מערקווירדיק אינ'ם לעבן פון אַנדערע מענשן, געפינט איר אָבער אין די אַדווערטייזמענטס אַזעל־כעס וואָס האָט א שייכות צו אייער אייגענעם לעבן, — איר געפינט דאָרט פאַקטן באַזייטן מיטלען—
צו שאַפן — מער פאַרגענגען און מער באַקוועמלאַכקייט;
צו אָפּשפּאָרן — מער געלט און מער צייט;
צו פאַרבעסערן — און פאַרשענערן אייער לעבן
צו פאַרלייכטערן — און פאַרזיכערן אייער צוקונפט.
און "דאָס אידישע וואָרט" איז פּונקט אַזוי פּאַרזיכטיק אין פאַרנאַנדלען אַדווערטייז־מענטס, ווי זי איז אין צוואַמענשטעלן אַן אַרעבעטלאַכן נייעס, די אַרטיקלען א.א.וו.
צוריק אייערע
פערזענלאַכע נוצן לעזט און דערמאָנט די אַדווערטייזמענטס אין
"דאָס אידישע וואָרט"

אלע גיבן צו אז- מאנישעוויץ'ס מצות

עס איז ניטא קיין גלייכן אין דער וועלט צו —

"די מצה מיט אלע מעלות"

קאנטרי דילערס זיינען געבעטן זיך צו מעלדן באצייטנס צו

THE ADELMAN IMPORTING COMPANY 487 Alfred Ave., Winnipeg, Man. ~ Phone 52 462

אידישע העלדן

שפאנענדער ראמאן פונ'ם אידישן לעבן אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פארטזעצונג)

פון וואנען האט זיך צו דעם גרויסן שווייגער גענומען פלוצלונג אזא קראפט אין רערן, צו דערציילן אזא לאנגע געשיכטע, וואס איז געבארן געווארן אין זיין פאנטאזיע?

שענבער האט זיך שפעטער אליין געוואונדערט איבער דעם און נאך מער האט ער זיך געוואונדערט, ווי אזוי ער האט געקאנט דערציילן א געשיכטע, וואס עס איז געווען דורכאויס ליגן, און ער האט דאך קיין ליגן קיינמאל ניט געזאגט.

אבער סאי ווי איז די זאך געווען אפגעטאן, און צו זיין גרויס צופרידנהייט האט ער באמערקט, דאס כוואסטונאוו גלויבט אים, און איז פאראינטערעסירט אין זיין געשיכטע.

— איז אייער פרוי טאקע א שיינע?

— האט דער רוסישער קאפיטאן אים געפרעגט נייגעריג.

— זי איז די שענסטע פרוי ניט נאר אין פשעמישל, נאר אין גאנץ גאליציע.

— האט שענבערג געענטפערט אפקערנדיק דעם קאפ.

— וועט איר מיר העלפן זי קריגן?

— האט כוואסטונאוו געפרעגט און אין זיינע אויגן האט אויפגעפלאמט די לייענשאפט. — פאר אייך אי דאך סאי ווי פארלארן.

— איך וואלט אייך העלפן, — האט שענבערג געשטאמלט, — אבער דער פאלקאוניק!

— איר ווילט דאך נעמען ראכע פון דעם פאלקאוניק, — האט כוואסטונאוו אים אויפגענומענערט. — אין איר זייט דאך הענגט דעם געקומען אין אונזער לאגער, נא זאלט איר זיך באנוצן מיט דער געלעגענהייט. גייט צוריק אין אייער דינסט און ברייננט מיר פון צייט צו צייט נאכריכטן פון די באוועגונגען פון אייער מיליטער. איך וועל אייך פארשאפן פון גע־נעראל בעזומאו'ס הויפט קווארטיר א פאקס־פארט, אום אין זאלט האבן צו אונז א פרייען דורכגאנג. אויף דעם אופן וועט איר האבן נקמה אין אייער שונא, ווען ער וועט אריינפאלן אין אונזערע הענט, און וועל קאנען אייער שיינע פרוי. עס זיינען היינטיקע צייטן דא אזוי ווייניק שיינע פרויען!

אום צו קריגן א שיינע פרוי, וועלכע ער האט גארניט געקאנט, האט דער שאר־לאטאן כוואסטונאוו פארגעסן יעדע פאר־זיכטקייט און האט געגעבן דעם פרעמדן יונגערמאן א פרייען צוטריט אין לאגער.

און אזוי איז עס געלונגען שענבערג'ן צו דערפאהרן איינע פון די וויכטיקסטע מיליטערישע פלענער פון גענעראל בע־זומאו'ם שטאב.

ער האט נעמלאך דערפארן, אז ווערנד איין טייל פון בעזומאו'ם ארמיי וועט אריינדרינגען אין גאליציע, וועט א צווייטער טייל פון דער ארמיי באזעצן אין לאפידישאק, וואס וועט פארוואנדלט ווערן אין א פעסטונג.

מען האט געמוזט ווארנען ביידע.

מען האט געמוזט שיקן א ווארנונג אין גאליציע, א זאך מעכטיקע רוסישע אר־מיי קומט אוך מען האט געמוזט ווארנען די איינוואוינער פון לאפידישאק פון זיי־ערע אייגענע סאלדאטן.

שענבערג האט באשלאסן שנעל צו האנדלען.

דעם זעלבן אוגנבליק האט ער מיט א רוסישן פאס, וואס ער האט געקראגן פון באוזסטונאוו'ן, פארלאזן דעם רוסישן לאגער און איז אריבער די גרעניץ אין גאליציע.

די גרעניץ - וואך האט אים פריי דורכגעלאזן, נאכדעם ווי ער האט געציינט זיין פאס, צו וועלכן עס איז געווען צו־געלייגט זיין פאטאגראפיע.

ער האט זיך געאיילט צו פאן קאנ־וויצקי'ס מאיאנטיק.

דא האט ער איבערגעלאזן זיינע חב־רים. ווען רפאל נייפאן האט אים אי־ן ברענגענדן די ארבעט צו שפיאנירן די רוסן, און דא וועט ער וואהרשיינלאך גע־פינען אימיצן פון זיי, וועמען ער זאל קאנען איבערגעבן די וויכטיקע נאכריכטן, וואס ער האט דערפארן.

אין דער זעלבער צייט האט ער אויך געוואלט וויסן, וואס עס איז געווארן מיט זיינע חברים דעם דארן לעווי, און דעם "גזלן" באכראך, וועלכע זיינען צו־גלייך מיט אים אוועק אויף אן אנדער וועג, אין דער מלחמה פאר קאליש.

ווען ער איז אנגעקומען אויפ'ן מא־יאנטיק הינטער מיסליץ אין שוין געווען שפעט אין דער נאכט. פון די חברים האט ער קיינעם ניט געפונען, נאר דעם אויר־פער פויער סעמיאן, וועלכן זיי האבן דא איבערגעלאזן אלס וואך.

— און וואו איז דער לייטענאנט, — האט שענבערג אים האסטיק געפרעגט.

סעמיאן האט תמ'עוואטע געשמייכלט.

— איך וויים ניט, — האט ער גע־ענטפערט. — איך האב געהערט זיי רעדן, אז זיי גייען אין וועקסנא.

שענבערג'ן איז אלעס קלאר געווארן. ער האט פארשטאנען אז ניימאן איז גע־נאנגען צום קלויסטער פון דער "הייליגער פרוי".

ער איז ארויפגעשפרונגען אויפ'ן פערד און האט אנגעקגעשטורמט אויפ'ן וועג צו דעם קלויסטער.

ווען אין דער זיין פון דער לבנה האט־בען זיך פאר אים באוויזן די שפיצן פון דעם קלויסטער האט ער איינגעהאלטן זיין פערד, איז ארונטערגעשפרונגען און האט אים צוגעבונדן אין ווערלד, ווערנד אליין איז ער געגאנגען לאנגזאם און פארזונקען אין גדראנקען. ער האט גע־טראכט ווי אזוי ער זאל איצט אנפאנגען צו זוכן זיינע פריינט.

— שענבערג, ווי קומסטו אהער, — האט אין זיינע אויערן פלוצלונג אפ־געקלונגען א שטימע מיט גרויס פרייד.

ער האט זיך האסטיק אויסגעקערט. פון וועלדל איז אים אנטקעגן געקומען דער צוויפלער..נייפעלד.

מיט זיין חבר איז דער גרויסער שווייי־גער ווידער געווארן קארג אויף ווערטער און ניט ענפערנדיק אויף נייפעלד'ס פראג־גע האט ער קורץ א פרעג געטאן:

— און ניימאן?

— איך וויים ניט וואס מיט זיי איז געשעען, — האט דער צווייפלער גע־ענטפערט, — צוזאמען מיט מאיר'ן איז ער נענאנגען אין קלויסטער באפרייען גיטלען; אבער וואס זאמען זיי זיך? צי האט מען זיי דערקאנט? צי האבן זיי אזויפיל פארגעגיגן אין דער געזעלשאפט פון די נאנעס?

— ניט קיין צייט פאר וויצן, — האט שענבערג אים אפגעהאקט, — נעם דיין פערד און גאלאפיר אזוי שנעל ווי דו האנסט נאך פשעמישל, גענעראל בעזו־מאו קלייבט זיך ארויצודרינגען מיט זיין גאנצער ארמיי אין גאליציע. זאלסט מעלדן גענעראל ראזענווי, אז עס איז ניט קיין פלענדער באמאליאן פון א קאפיטאן כוואסטונאוו, זאנדארן אן ארמיי פון פי־לע קארפוסן.

— איך גיי שוין, — האט נייפעלד אויסגערופן, ארויפשפרינגענדיק אויף זיין פערד, וואס איז געווען אנגעבונדן טיף אין ווערלד, — אבער דו וועסט דאך בלייבן דא אויף דער וואך אויף מיין פאראן.

— ניין, — האט שענבערג געענט־פערט, איך מוז זיך איילן נאך לאפידי־שאק, א גאנצע אידישע שטאט איז אין געפאר, מען מוז ז ייווארענען.

— אבער אונזערע חברים אין קלויס־טער? — האט נייפעלד זיך געוואונדערט — זיי זיינען דאך אויך אין א געפער־לאכער לאגע, פיליייכט גיבן זיי א סיגנאל מען זאל זיי הערן, ווער וועט זיי ראר־טווענן — וואס וועט פון זיי ווערן?

— אין א צייט פון מלחמה איז א מענשלאכער לעבן ביליג, ווען דאס איז אפילו דאס לעבן פון א פריינט. — האט שענבערג געענטפערט, — מען קימערט זיך ניט פאר דעם איינצעלנעם, — ווען עס שטייט אין געפאר א גאנצע לאנד, אדער א גאנצע אידישע שטאט האט מען ניט אין זינען אן איינצעלנעם פריינט.

ביידע יונגעלייט האבן אריינגעדריקט די פיס אין די בייכער פון זייערע פערד, וועלכע האבן זיך אוועקגעלאזן אין גא־לאפ. אז די ערד האט געציטערט אונטער זייערע טריט.

ביידע האבן געשטורמט ווייטער ניט איסרערדיק קיין ווארט איינער צום צווייטן, ערשט פאר פאן קאנוויצקי'ס מאיאנטיק האבן זיי זיך אפגעשטעלט.

זיי האבן געוואלט אויסמיידן דעם מאיאנטיק. זיי האבן געוואלט אז מען זאל זיי ניט באמערקן.

ביים עטר פון דעם שאסיי, וואו די וועגן זיינען זיך פאנאנדערגעגאנגען, האב־בען די צוויי אידישע חברים זיך אומגע־ארעמט:

— פאר געזונט, שנעבערג, — האט נייפעלד גענומען פון זיין פריינט אפ־שייד מיט א ריידענדער שטימע, — דו בייסט צו די רוסן, איך גיי מיט די עסט־רייכער — ווער וויים, אויב מיר וועלן זיך ווידער זעען.

— עס איז מלחמה, האט שענבערג געענטפערט ערנסט.

— יא, מלחמה, — האט דער צווייפ־לער גערעדט דערביטערט, — און וועז מען האט דער אומגליק פון דער מלחמה געטראפן מער פון אלעמען, אויב ניט אונזערע אידן סאי פון גאליציע און סאי פון רוסלאנד. אט זע, אונזער פריינט ניימאן שטאמט פון רוסלאנד, ער האט דארט זיין פאמיליע, וועלכע ער קאן ניט און וועלכע ער האט געוואלט אויפזוכן, און איצט וועט ער גיין קעגן די רוסן און פיליייכט אויס'הרג'ענען זיין איינגעגע פא־מיליע, זיין בלוט און פלייש.

דער גרויסער שווייגער האט טרויעריק א נייג געטאן דעם קאפ.

— און וואס עס קאן פאסירן מיט ניימאנ'ען, — האט נייפעלד פארטגע־זעצט, — דאס קאן פאסירן אויך מיט אונז. דו, צווישן די רוסן, איך מיט די עסטרייכער — ווער וויים, אויב אונזע־רע קויזן, ווען ניט פלינו איינער קעגן דער אנדערער; ווער קאן זאגן, אויב אונ־זערע באגעגנען ווען ניט שטעקן איי־נער דעם צווייטן אין ברוסט.

און פאר דעם מאטן שיין פון דער לב־נה, וואס האט באגאסן די צוויי ריי־טער, האט זיך געזעגן א טרער וואס האט געגלאנצט פון די ברעמען פון דעם יונגן סטודענט פון דעם אקאדעמישן פאראיין.

— מוט, נייפעלד, מוט! — האט שענבערג אים אויפגעמונטערט, — דאס איז אונזער שיקזאל, דאס איז דער שיק־זאל פון דעם אידישן פאלק!

— אין די צוויי אידישע חברים האבן זיך אומגעארמט אן א קוש צום אפשייד האט אפגעקלונגען אין דער שטילקייט פון דער נאכט.

— און אונזערע חברים לעווי און באכראך, ? — האט שענבערג זיך דער־מאנט, — געהערט פון זיי?

— גארנישט, — האט נייפעלד גע־ענטפערט, — אין דער מלחמה לעבן קאליש.

— גרים זיי! — האט שענבערג גע־בעטן, — און איצט גיי!

און אזוי ווי א ווינט האט נייפעלד אוועקגעשטורמט אויף זיין פערד אויף דעם לאנגן וועג נאך פשעמישל.

קאפיטל 26

לאנגזאם און פארזונקען אין טרויעריי־קע געדאנקען האט גערטשן דער גרויסער שווייגער צוריק צו דער רוסישער גרע־ניץ.

(פארטזעצונג קומט)

קווינס טעאטער

א פרעזענט צום פובליקום

בלויז פאר איין פארשטעלונג

היינט

מיטוואך דעם 5טן מארט

צוויי פאר איינעם — צוויי פאר איינעם

לואיס קרעמער — פלארענס וויים — מארים אוישער

אין דער גרעסטער מעלאדראמע פון סעזאן

די שטראף פון גאט

אויפגעפירט פון לואיס קרעמער נוצט אויס די געלעגענהייט — קויפט א טיקעט און קריגט איינעם פריי

NEW PALACE THEATRE

היינט

וויקטאר מעקלאין אין

"קאקייד וואלד"

א דורכאויס ריידנדיק בילד (ספעשל)

אויך קאמעדיע — פאקס נייעס

סילקענע זאקן

האלב פרייז

טשאנג לי סילק פרעזערווירונג

שנייט אייערע זאקן בילם אין צוויי אן נאך מער.

לאזט אונז דאס איבערצייגן

באקס, 25ס. ביי מעיל, 35ס.

NORTHLAND CHEMICAL CO.

614 Somerset Bldg. Winnipeg

היינט אויף דער ראדיא

CKY

ווינניפעג

7.00—אנקל פרעד.
7.30—נאטור געשיכטע.
8.00—ראדיא ברידו שניים.
8.30—לאונדרי פראגראם.
9.00—פאמיליע נאכט פיטשור.

CJGX 650

יארקטאן

7.15—פריירי פארמערס ראדיא שעה.

CJRW 499.7

פלעמינג

5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.
6.50—מוזיק
11.00—ראיאל אלעקסאנדרא קאבארעט.

KYW 1020

6.00—שיקאגא. ארקעסטער.

WLW 700

6.30—סינסינאטי. ארקעסטער.

WGR 550

7.00—באפאלא. דראמע. "מזרח פון קאאיראַ".

WGY 790

7.30—שענעקטאדי. שילקערטס קאנצערט ארקעסטער, סאליסטן.

KMBC 950

8.00—קענזאס סיטי. ציגייינער מוזיק.

WTAM 1070

8.30—קלייוולאנד. קאנצערט ארקעסטער; סאליסטן.

WLW 700

9.00—סינסינאטי. נאכט קלוב.

WDAF 610

9.30—קענזאס סיטי. קאנצערט נומערו.

WGY 790

10.00—קלאסישע מוזיק.

WMAQ 670

10.00—שיקאגא. פיטשור.

KMOX 1690

01.30—סט. לואיס. קאנצערט נומערו.

WBAP 800

10.45—פארט ווארט. קלאסיקס.

WTMJ 620

1100—מילוואוקי. טאנץ מוזיק.

אין קווינס טעאטער

מיטוואך אונט וועט די קווינס טעא־טער טרופע אויפפירן אויף דעם אלגעמיי־נעם פארלאנג "די שטראף פון גאט", מא־מעדיע דראמע אין 3 אקטן, אויפגעפירט פון לואיס קרעמער צוזאמען מיט פלא־רענס וויים, משה אוישער און דעם גאנצן אנסאמבל.

כדי צו געבן אלע קווינס טעאטער פאט־רא־אנזיידער א געלעגענהייט צו זעען די דא־זיקע דראמע דראמע האט די פארזיאל־טונג באשלאסן צו שפילן מיטוואך אונט ליידים פריי. נוצט אויס די דאזיקע געלעג־ענהייט און קומט צו דער דאזיקער פאר־שטעלונג. איר וועט זיך אמוזירן.

אין פעלעס טעאטער

זייער אן אינטערעסאנט בילד ווערט געוויזן היינט אין פעלעס טעאטער — א בילד וואס וועט אייך האלטן געשפאנט פון אנפאנג ביז'ן סוף. דאס בילד הייסט "קאקייד וואלד", א דורכאויס ריידנדיק. (ספעשל). קיינע קינדער פרייזן אין פאר־לויף פון דעם בילד. עס ווערט אויך גע־וויזן א שיינע קאמעדיע אין פאקס נייעס. זעט די דאזיקע בילדער אין פעלעס טעא־טער. איר וועט זיך אמוזירן.

אינשורענס

די עלטסטע און ראיעלסטע לעבנס, פייער און אוטאמאביל קאמפאניס.

ריל עסטייט

שנעלע, ארנטלאכע באהאנדלונג פאר קויפער און פארקויפער. מארטגעדזשעס און לאנס אונזער ספעציאליטעט.

שיפס קארטן און געלט שיקונג

דורך "באלטיק אמעריקא ליין".

געשעפט געלעגנהייטן

דער גרעסטער אויסוואל פון גוטע גע־שעפטן אין שטאט און אין קאנטרי.

עס וועט זיך אייך באצאלן זעען

ח. פערלמאן, י. יאן, נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

796 Main Street Phone 51 000

הענט געפיינטעטע

אריגינעלע לאמפ שיידם און קושאן קאווערס

אין פארשיידענע דעזיינס

געמאכט צו אנדער

קומט און זעט אונזער ארבעט

א. דוכאן

ARTISTIC LAMP SHADE CO.

839½ Main St. Phone 52 576

קרובים געזוכט

מיר בעטן די יעניקע וועלכע באמערקן זייערע נעפען אדער די נעמען פון זייערע פריינט און באקאנטע אויף דער ווייטער־דיקער ליסטע זאלן זיי לאזן וויסן צום אידישן אימיגראנטן פאראיין, 4158 סט. לארענס סטריט, (מיין סט.) אין מאנ־טרעאל, פארדופנדיק זיך אויף דעם נומער וועלכער שטייט ביי דער זייט.

6772 מעקס און איידע הענרעי, גע־וואינט אמאל אין קאטשערעין אנט. זיי ווערן געזוכט פון זייער שוואגער און ברודער אברהם שוואר.

6820. סינדער שלום יצחק און ברוך ווערן געזוכט פון זייער זון און ברודער און פלימעניק — אהרן סינדער וועלכער געפינט זיך אין מאנטרעאל.

6827. ניק הערי פון ווינניפעג, גע־וואינט אויף 59 דערבי סטריט, ווערט געזוכט פון זיין ברודער, לייוויי ניק, פון העמבערג.

6829. קוואסניצאווא אנגא און איר מאן ווערן געזוכט פון זייער טאכטער אלגא, די דערמאנטע געפינען זיך אין ווינניפעג. זייער לעצטער אדרעס איז גע־ווען, בערבער סט. 95.

6832. גאלדשמיט מארים געוואוינט אמאל 628 סט. אנטאריו, סט. מאנטרע־אל, ווערט געזוכט פון אליהו־יעקב גאלד־שמיט פון ווילנע. מיר האבן וויכטיקע בריוו פאר אים.

6836. בעקער אדער טעסלוצקי יוסף האט געוואוינט אמאל אין אשאווע אנט. ווערט געזוכט פון זיין ברודער יעקב טאסליצקי פון טאסקווע.

6838. קאצמאן אברהם, א שניידער, 30 יאר אלט. דארף זיך געפינען אין מאנטרעאל. ווערט געזוכט פון מעקס וואדסאן.

6840. לייבל אלטער, געוואוינט אויף 3967 דע בוליאן, מאנטרעאל ווערט גע־זוכט פון זיין קאזין רובין גאלדשניי־דער.

6841. אייזיק גענזער, געוואוינט אמאל אויף 626 מיין סט. מאנטרעאל, ווערט געזוכט פון זיין ברודער אשר שי־לאוויצקי.

6845. נעמעראווסקי ז. געוואוינט פריי־ער אויף דולוט אויסט אין מאנטרעאל, ווערט געזוכט פון דעם האיאס אין באלי־מיטארע.

6846. אלטע און איר מאן משה־שעפ־סער קראסניקאס געקומען אין ווינניפעג אין 1906 ווערן געזוכט פון זייער קרוב רוח בן יואל ראדניאנסקי, פון פאלטאווע.

6847. ניזמאן מענדל פון מאהילעוו ביי דניעפר זיין פאטערס נאמען איז גע־ווען רובין, דארף אלט זיין 50 יאר. א שניידער געקומען פון פאריז קיין מאנ־טרעאל מיט 16 יאר צוריק ווערט געזוכט.

6848. פרידמאן הינדע אדער ווי זי רופט זיך שרה צוקערפיין, ווערט געזוכט. זי געפינט זיך אין טארנטא.

6849. לוואוו זימעל, 52 יאר אלט פון ווינניפעג ווערט געזוכט פון ליבע מאזע־סאן, פון כארבין, כינע.

6850. ליפשיץ אייזיק און זונדל פון ברוקלין ווערן געזוכט, פון זייער שוועס־טער רבקה שאוזין.

6851 אהרן שילאוויצקי, אדער ווי ער רופט זיך אהרן פרידמאן, 58 י. א. פון פאלאנע. געוואוינט אמאל אין ווינניפעג, ווערט געזוכט פון זיין ברודער אשר שי־לאוויצקי.

6852. בויער אבע, 63 יאר אלט פון יאראסלאוו, פוילן, ווערט געזוכט פון זיין קוזין פנחס בויער.

6853. פינקלשטיין לייב געוואוינט אויף 1388 מיין סט. מאנטרעאל ווערט געזוכט פון זיין שוועסטער שרה־לאה. ער איז אלט 60 יאר.

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פריזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטייילונג

איין מאל, 5 ס. פאר "אנייט רייט"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15
פאר א וואך, 20 ס	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00
פאר א מאנאט, 75 ס	"	פאר 1 יאר,	$7.50

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

6 רום הויז, פולי מאדערן, 33 פוס לאט אין מאניטאבא עווע. צווייטער בלאק פון מיין סט. א גרויסע מציאה, פריין $3,000.

צו פארהערנען א 5 רום נייע באנגאלאו, מיט א באהייצטער סאן רום, אויך פיני־שינג, פייער פליים. צו פארהערנען מיט א ליס פאר א יאר אדער פאר 2 יאר.

פארלאנגט א פארטנער אין א גוט עטאב־ליר־טער מאנופעקטשורינג ביזנעס, מיט $10,000 קאפיטאל. אן אויסגעצייכנטע ביזנעס מיט א גוטן פראפיט. עס פארדינט זיך מער קאפיטאל צו פארגרעסערן די ביזנעס. פאר מער אינפארמאציע זיך ווענדן צו

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאנס 761 55 און 807 53

צו פארקויפן א קלאדינג סטאר, מיט אדער אן סטאק, פיקסטשורס זייער ביליק. גוטע געלעגענהייט. ביליק רענט. זיך ווענדן אין 623 מיין סט, אורזאר פון פארקויפן ווייל איך פארלאז די שטאט.

1927 שעווראלעי קאוטש מיט א סד עקס־טראס. איינגנטימער מוז פארקויפן. וואלט אנגענומען א קלענערע קאר אין א פע־מענט. באלאנס אייך לייכטע אפצאלונגען. טעלעפאנירט, דושעקסאן, 26 630.

1929 קרייסלער פלימוט סעדאן. א ריכ־טיקע מציאה. די דאזיקע קאר איז אזוי גוט ווי ניי. טעלעפאנירט, — וואסערמאן 23 625.

נארט ענד, איסט פון מיין סטריט, פולי מאדערן 6 רום הויז, פול ביימענטס, גע־ווייערט פאר עלעקטריק, בלויז $2,500. לייכטע טערמינען.

WALCH LANDS, LTD.

303 Huron and Erie Bldg.

שטייט! קוקט!

סטעלא עווענו—6 רום הויז, מאדערן, 3 בעדרומס. זייער גוטן צושטאנד. 66 פוס לאט. בלויז $2,600. ריזונאייבל קעש פייפענס, באלאנס 6½ פראצענט.

BOYLE-BOWLES REALTY CO.

205 Kensington Bldg.

Ph. 24 061; Res. 45 228

נייער פול מארקערס זייגער,

קאסט $85 צו פארקויפן פאר $15. אויך א דורכזיכ־טיקע קארד סיסטעם פאר האלב פרייז.

McINTYRE'S LTD.

512 McIntyre Block

סקאשיא סטריט—א שיינע קליינע הויז, 5 רומס, הייסע לופט באהייצונג, אוק פלארס, אין פערפעקטן צושטאנד. נעווייי־ערט פאר קראפט. נאראנטש, בלויז $3,500.

W. J. EAGLESON

408 McIntyre Block Ph. 23 787

אפארטמענט בלאק, צענטראלע לאקיי־שאן, 16 סווייטס, בריק, סטים היט, אינ־נאנצן פארענט. האלב אימיטס, $18,000.

האטעל, 26 רומס, 120 ביי 90, אין א לעבעדיק שטעטל, קיין אפאזיציע. טוט גוטע קאמערציעלע אין ביר פארלאר גע־שעפטן. באראנז פאר $11,000. קליר טיי־טל. ריזונאייבל טערמינען אראנזשירט.

דזשענעראל סטאר, סטאק $10,000. אויף א ריים צום דאלאר. יערלאכער אויס־זאץ $48,000. אייזנבאן שטעטל. וועט אנגענומען א פראפערטי אין ווינניפעג אלס א טייל אפצאל.

בוטשער ביזנעס, שייעטל פון 5,000. יערלאכע סייסלס $90,000. קאן קלירן $15,000 א יאר

פיקטשור טעאטערס פון $4,000 אן העכער.

זעט אונז ווענן יעדן אויסבייט פון פראפערטיס וואס איר ווילט מאכן.

SCOTT REALTY CO. Ltd.

11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

א אינטעלינענטער יונגערמאן, גוטער בוק־קיפער, קאן גוט די ענגלישע שפראך און האט א 12 יאריקע דערפארונג אין קאנט־רי דזשענעראל ביזנעס, פארלאנגט א שטעלע אין א דזשענעראל סטאר, א מאן אויף וועלכן איר קאנט זיך פארלאזן אין יעדער הינזיכט. פארהייראט, רעדט רוסיש דייטש, רימעניש און אנדערע שפראכן. אויב איר דארפט אזא מענטש, שרייבט צו דאס אידישע וואר באקס 7524.

א באי, 24 יאר אלט, זוכט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר, רעדט רוסיש, פוילש, דייטש און אביסל ענגליש. בין ווילליק צו ארבעטן, זיך ווענדן צו דאס איר. וואר באקס 7529.

א באי, מיט דריי יאר עקספיריענס אין דזשענעראל סטאר, זוכט א דזשאב. רעדט א גוטן ענגליש, רוסיש, פוילש, דייטש. גוטע רעפערענס געזיכערט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואר באקס 7530.

גוטע דרעסמאכערן פארלאנגט ארבעט ביים טאג. מעסיקע פריזן אין גוטע ארבעט. טעלעפאנירט 57 917.

וועז אין סאסקאטון

שטייט אין

WINDSOR HOTEL

1st Ave. and 20th St. E.

הייסע און קאלטע וואסער

יוראפייאישער פלאן. באקוועמע רייסס

דוד עלים, איינגנטימער

אן אדווערטייזמענט אין דאס איד. וואר ברייננט רעזולטאטן

:: צו פארהערנען :: FOR RENT

צו פארהערנען א גוטע סטאר מיט 5 רומס אדער סטאר אליין אין 589 טעלבאט עוו. עכמוואור. רענט ביליק. פרעגן אין 278 האראוס עוועניו, טעלעפאן 54 900.

צו פארהערנען א סטאר און א 4 רום סוויט אין 390 סעלקירק עווע. מען קאן עס אר־ענגירן דעם ערשטן אפריל. סטים באי־הייצט, פולי מאדערן. לויפנדיקע הייסע וואסער צו יעדער צייט. גרויסער עטיק צו טריקענען וועש. ספעציעלע באקסעס פאר ווערזשעטייבלס. רענט $60 א מאנאט. זיך ווענדן דירעקט צום איינגנטימער, מר. א. גראזני, 707 מיין סט, טעלעפאן 25 148.

סטאר צו פארהערנען אין א גוטער שטעטל אין סאסקאטשעוואן מיט א באפעלקערונג פון 2000. באלייקער באזיץ. אויב איר זייט פאראינטערעסירט שרייבט צו:

DRAWER D—WAPELLA, SASK.

3 אדער 4 רום סוויט צו פארהערנען אין א פיינער הויז מיט א טעלעפאן. זיך ווענדן 376 מעגנוס עווענוי.

צו פארהערנען א צימער ביי אן אנשטענ־דיקער פאמיליע. מיט אלע באקוועמליכ־קייטן, לעבן מיין סטריט. ווענדן אין 74 לאסטער סטריט, טעלעפאן 53 168.

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106

300 פארטרעדיש עוו. איבער לייסאנס טעאטער

לייסטע בעסטע אפאס טראס און וואלץ סטעפס

קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעקסאנס.

זעלבער קורס פון לעקסאנס $5.00

SIMPSON & COMPANY

בייליפס

לייסענסד און באנדער

ד. סימפסאן, מענעדזשער

404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

איבערגעבויטע טייפרייטערס

גאראנטירט. שרייבט פאר אילוסטרירטע פרייז ליסט.

פרייער אינסטרוקציע בוך ווענן טייפרייי־טינג געגעבן מיט יעדן איינקויף. קלענינג און ריפערינג פינקטקלאך געמאכט.

ספעשל רענט רייטס פאר סטודענטן

MODERN OFFICE APPLIANCES LTD.

249 Notre Dame Ave. Phone 24 783

געלט!

פאר אייערע באלדיקע נויטן

$50 ביז $500

צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.

ריזאנייבל ריייסט. פינקטלאכע באדיענונג.

שטרייענג פארטרוילאך

אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.

General Loan and Insurance Agency

718 Somerset Block, Winnipeg

Phone 24 789

אייער אלטע מעבל געמאכט ניי

אין מאקע ביי אייך אין דער היים בעסטע ארבעט פאר בייליסטע פרייזן.

רופט מיך אפ

23 629

סינגער סטאר, 300 נאטר־דיים, קארנער פרינצעס. פארוואס צאלן מער? זעט אונ־זערע עטוואס געגוטע בארגענס. נייע זינגער מאשינען; טערמס אדער קעש. גרויסער קרעדיט פאר אייער מאשין. טע־לעפאן 86 171. רז. שייפער, מענעדזשער.

סעקאנד הענד סייפס און וואלט טירן, האלב פרייז. סייפס געפענט און פארריכט. קאמביניישאנס געגענדערט (אלע סארטן סייפס).

CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.

183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

פארלאנגט א פארטנער מיט $3000 אין א ביזנעס וואו מען קאן מאכן א לעבן. פאר אינפארמאציע זיך ווענדן אין 674 סעלקירק עווענוי.

מיר פארריכטן "ראנס" אין

סילקענע זאקן

ביליקסטע פרייזן אין קאנאדע

Suite 1, Westminster Block

330 DONALD STREET

געשעפט געלעגנהייטן

Business Opportunities

וואינדערבארע דעליקאטעסן ביזנעס. א גוטע געלעגנהייט פאר צוויי יונגע מענש. אן אנדער געשעפט נעמט אוועק מיין גאנ־צע צייט. איך מוז פארקויפן. זיך ווענדן אין 287 סעלקירק עווענוי.

גראסערי סטאר צום איבערגעבן אין 711 סעלקירק עווענוי. פיקסטשורס $400. קאן נעמען מיט אדער אן סטאק. זיך ווענדן אין 711 סעלקירק עווענוי.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר אין קאנטרי

סטאק ארום $8,000.00. און פיקסטשורס $800. גוטער לאקיישאן אין סאסקאטשעו־וואן. גוטע אירואך וואהרום איך פארקויף. זיך ווענדן אין 327 רעדוואוד עווענוי.

צו פארקויפן א דראג סטאר, נאענטער לאקיישאן. א גרויסער בארגען. איר מוזט זיך צייטיל. ווענדן:

FOUR PROVINCES CO.,

Phone. 24 474 233 Somerset Bldg.

פאלגט נאך פאר דזשיימס

באקאנטמאכונג!

צו די אידן פון מערב קאנאדע

איך מאך באקאנט אז איך ברייננט אריין א

קאר מצות

איינע פון די בעסטע וואס זיינען ווען געבראכט געווארן קיין ווינניפעג, און ווערן פארקויפט ווערן צו

זייער נידעריקע פרייזן

פאלגט נאך די ווייטערדיקע אנאנסן

Markowetz Bakery

169 Gomez St. Phone 56 407

Winnipeg

לייענט די

"דכר"

ענגלישע וועכנטלאכע ביילאגע

יי־ארטיקלען — באהאנדלונגען — נייעסן

"אליז וואס איז וויכטיק וועגן ארץ־ישראל"

אבאנאמענט פרייזן:

1 יאר, $3.00 — א האלב יאר, $1.50 — 3 חדשים, 80 סענט

מיט געלט און באשטעל'לונגען זיך ווענדן צו:

P. O. B. 199, TEL AVIV, PALESTINE

אבאנאמענט פריין צאלבאר אין פאראויס